

Møte mandag den 22. mai kl. 21.12

President: R u n e J . S k j æ l a a e n

D a g s o r d e n (nr. 25):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i friskoleloven og fagskoleloven (Innst. O. nr. 45 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 43 (2005-2006))
2. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Odelstingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Ågot Valle. – Andre forslag foreligger ikke, og Ågot Valle anses enstemmig valgt som settepresident for Odelstingets møte i dag.

Statsråd Øystein Djupedal overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om endringer i friskoleloven og fagskoleloven (Innst. O. nr. 45 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 43 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid og tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne fra hver partigruppe.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anniken Huitfeldt (A) [21:15:17] (ordfører for saken): Under en stortingsdebatt i 1921 gikk Johan Gjøstein fra Arbeiderpartiet opp på denne talerstolen og foreslo at kun de høyere skoler som bygde på avsluttende eksamen fra folkeskolen, skulle motta statsstøtte. De skolene som var forbeholdt eliten, skulle ikke samfunnet lenger betale for. Statsråd Løvland fra Venstre støttet forslaget.

Dette kom til å bli et av de mest avgjørende vedtakene for at vi i Norge har en skole for alle. Høyre var imot, men en bred sentrum–venstre-allianse var enig om å bruke

statsstøtten som middel for å fremme enhetsskolen. Arbeiderpartiet tror at det har bidratt til at historien om Norge handler om at uansett hva slags hjem vi kommer fra, så forstår vi hverandre, fordi vi har gått på skolen sammen. Enten faren er høyesterettsadvokat eller sosialklient, sitter ungene ved siden av hverandre i det samme klasserommet. Vi møter foreldre fra ulike samfunnslag på 17. mai og på foreldremøtene. Det er noe av det fineste i det norske samfunnet, og det har lagt grunnlaget for et av våre viktigste idealer: Vi skal ha de samme mulighetene. Det gir grunnlag for at folk skal kunne ta ulike yrkesvalg senere. For det er sosial likhet som gir mest mulig mangfold.

Foreldre har alltid kunnet gjøre som de vil, og hatt hovedansvar for å treffe valg i forhold til barnas skolegang. Forelderetten er vernet i loven. Men samfunnets fellesverdier, altså de pengene samfunnet bruker på skolen, har vært knyttet til vår felles målsetting om sosial utjevning.

Vi har hatt noen alternative skoler, godt støttet av Arbeiderpartiet. Skoler som har utgjort et pedagogisk alternativ, har fått statsstøtte. Steinerskolen, og i den senere tid Montessori-skolene, har vært viktige supplementer og har bidratt til å utvikle enhetsskolen. Skoler som bygger på religiøs overbevisning, og som har et godt faglig og sosialt opplegg, har også fått støtte. Det vil de fortsatt få.

Den store endringen i norsk privatskolepolitikk kom for noen år siden. Høyre skiftet ikke syn. De har aldri forsvart en omfattende politikk for sosial utjevning verken i boligpolitikken, i velferdspolitikken eller i skolepolitikken. Men skiftet kom fordi to sentrumspartier for første gang stemte for en ny utforming av statsstøtten.

Over 80 år etter at Stortinget fattet sitt enhetsskolevedtak, fikk Høyre gjennomslag. Store kjeder uten ideologi eller noe spesielt pedagogisk eller religiøst oppdrag skulle få etablere skoler på fellesskapets regning. Økningen i privatskoleplasser på videregående nivå var på 150 pst., og mange offentlige skoleplasser over hele Norge var truet. Denne endringen ble opplevd som svært dramatisk av mange sentrum–venstre–partier i norske kommuner og fylker. Ja, til og med Friskolenes Kontaktforum, som organiserer de forskjellige privatskolene, skriver at de forstår at det ble reagert negativt på det høye antallet plasser og de mange skolene som ble godkjent.

Etter valget, da statsråd Clemet visste at hun skulle gå av, godkjente hun ytterligere over 4 000 nye skoleplasser i tillegg til det Utdanningsdirektoratet mente var en faglig forsvarlig praktisering av en svært liberalistisk privatskolelov. Dermed bidro hun til å forsterke de negative konsekvensene.

Noen kaller privatskoler valgfrihet. Men la oss se på erfaringene fra våre naboland. De offentlige skolene er svært gode, men bare frykten for at ens eget barn ikke skal få det aller, aller beste tilbudet, gjør at øvre middelklasse og de rikeste i større grad tar ungene sine ut av den offentlige skolen. Frislippet der fikk nemlig langt mer dramatiske konsekvenser enn man hadde regnet med. Professorens datter går i mindre grad i samme skole som vaskehjelpens sønn. Til tross for at Sverige har gratis privatskoler, har

valgfriheten i den virkelige verden blitt et middel for de mest ressurssterke.

Vi trenger også barn med godt utdannede foreldre i den offentlige fellesskolen. Undersøkelser fra Danmark viser at disse elevene har svært god effekt på de øvrige elevenes læringsvilkår, mens elevene med mange ressurser på den andre siden ikke blir faglig svakere av å gå i en klasse der det er mange på lavt nivå.

Det er mange foreldre som frykter at barna ikke skal få god nok utdannelse. Denne frykten ble forsterket av den forrige regjeringen her hjemme fordi kommunene fikk mindre penger å drive skole for. Vi vil erstatte foreldrenes frykt for at barna ikke skal lære nok i den offentlige sarskolen til Høyre, med trygghet for at alle skal lære mer i fellesskolen.

Arbeiderpartiet kjemper mot en politikk der de med mest penger og ressurser forskanser seg i egne boligområder og på egne skoler, godt beskyttet fra samfunnet slik det egentlig er. Da lærer ikke ungene hvor forskjellige mennesker er, men vokser opp i en avgrenset verden uten mangfold. I et samfunn hvor normer og verdier blir stadig mer forskjellig, trenger vi å styrke våre felles møteplasser og institusjoner, slik at vi forstår hverandre bedre.

Fremskrittspartiets privatskolepolitikk handler om at alle skal få en sjekk fra det offentlige, så kan man kjøpe den skoleplassen som man tror er best. Men mennesker fungerer ikke slik når det gjelder skole, som når det gjelder marked. Det er svært få foreldre som shopper skoleplass for ungene sine etter samme prinsipper som man kjøper sjampo på butikken. Markedets logikk kan ikke brukes til å forbedre skolen. Og hvilke privatskoler vil ta inn lille Per med store læreproblemer når sjekken han har med seg fra det offentlige, er på samme beløp som sjekken til alle de andre barna?

Unger er så forskjellige. Derfor kan vi ikke sette samme stykkpris på hele bunten. Flertallsregjeringen vil at alle skal ha rett til en trygg skoleplass for ungene i deres eget lokalmiljø. Derfor styrker vi den offentlige fellesskolen.

En dramatisk økning i antall privatskoler ble en trussel mot mange offentlige skoler, og jeg undrer meg på hvorfor en samlet opposisjon velger å framsette uriktige påstander om friskolefrysen i innstillingen. Opposisjonen påstår nemlig at flertallet vil fryse godkjenningen av ikke bare privatskolene i ett år, men også fagskolene. Opposisjonen er visstnok også enig om at flertallets fagskolepolitikk er kjønnsdiskriminerende. Det mener oppsiktsvekkende nok også Fremskrittspartiet – partiet som i debatten om skolebudsjettet for et halvt år siden proklamerte at likestillingen i Norge er fullendt. La det være klart: Loven innebærer ikke noe frys for godkjenning av nye fagskoler. Men når opposisjonen må ty til feilaktige framstillinger for å finne sammen, sier det vel mye om hvor lite som egentlig forener dem. Jeg er ikke overrasket over at de går sammen om å forsvare godkjenninger gitt av den forrige regjering. Det føler de seg vel forpliktet til. Likevel vet vi at lokalpolitikere også fra sentrumspartiene over hele landet var bekymret for det frislippet som den forrige regjering bidro til.

Jeg håper at sentrumspartiene finner tilbake til den politikk som Arbeiderpartiets Gjøstein og Venstres Løvland gikk sammen om, og som Høyre den gangen fnyste av: En skole der alle får de samme mulighetene uansett hvilken familie du er født inn i, fordi alle unger skal ha de samme mulighetene til å lykkes.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [21:23:36]: Vi har i Norge en situasjon hvor mange norske unge ikke får utviklet sitt potensial fordi skolen er for ensrettet. På tross av at Norge har høyest lærertetthet pr. elev og høyeste utgifter pr. elev, presterer norsk skole bare middels godt. Vil det ikke i en slik situasjon være naturlig å se på mulighetene for differensiering i den norske skolen, slik at vi får flere alternativer? Og vil det ikke være slik at gjennom større mangfold vil flere elever kunne finne et tilbud som passer for den enkelte, og på den måten få utviklet sitt potensial?

Anniken Huitfeldt (A) [21:24:17]: Hvis vi ser på erfaringene fra våre nordiske naboland, er det et uomtvistelig faktum at etablering av flere privatskoler har ført til mindre likhet mellom mennesker. Det har blitt en valgfrihet for dem som er mest ressurssterke. Og vi har sett bl.a. i den danske offentlige skolen at foreldre flest der har et lavere utdannelsesnivå nå enn for noen år siden. Det skyldes at mange har flyktet fra den offentlige skolen.

Jeg mener vi skal ha en offentlig skole som bidrar til at det blir et mangfold av elever. Noen pedagogiske alternativer skal vi ha. Det kan bidra til at vi får flere impulser til den offentlige skolen, men det frislippet som den forrige regjeringen la opp til, ville bidra til å undergrave den offentlige skolen, ta penger vekk fra den offentlige skolen, og også bidra til et todelt skolesystem.

Ola T. Lånke (KrF) [21:25:16]: Arbeiderpartiet er med på merknader i innstillingen om å støtte foreldreretten, altså foreldres rett til å etablere friskoler, og ønsker også å være en forsvarer for i hvert fall deler av Friskole-Norge. Men så går de altså med på å innføre en hastelov som stopper all etablering av friskoler i Norge, og gir loven tilbakevirkende kraft, i strid med god forvaltnings-skikk.

Så kommer en sammenslutning av 40 av de skolene som hadde fått godkjenning på forhånd, og tilbyr et kompromiss hvor de skjærer stort ned på forslaget til antall godkjente skoleplasser, til 5 000, altså til en marginal del av det opprinnelige. Hvorfor – og det er mitt spørsmål – ville ikke Arbeiderpartiet godta denne utstrakte hånden og gi disse muligheten til å etablere seg? Da slapp man nettopp å bryte med forutsigbarheten og påregneligheten i forhold til behandlingen av lovverket.

Anniken Huitfeldt (A) [21:26:29]: Vi ønsket ikke å gjennomføre det forslaget som ble framsatt, fordi vi visste at etablering av mange av disse privatskolene ville bidra til lite forutsigbarhet for veldig mange kommuner og fylkeskommuner. Vi visste at det ville ta penger fra den of-

fentlige skolen, og dermed skape enorm uforutsigbarhet for veldig mange som driver offentlig skoleplanlegging i Norge.

Når man snakker om menneskerettighetsdelen, handler det ikke om en positiv tilretteleggingsplikt, men det handler om at staten ikke skal legge hindringer i veien, altså at man skal verne mot inngrep. Men vi ønsker en varig privatskolelov som legger til rette for alternativer som skal styrke foreldreretten, med noen pedagogiske alternativer, også alternativer i forhold til religiøse skoler. Men det frislippet vi så fra den forrige regjering, ønsket vi å stoppe.

Odd Einar Dørum (V) [21:27:37]: Etter at representanten Huitfeldt har brukt frodig språk, skal jeg også gjøre det. For det er ikke noen tvil om at det Regjeringen bruker for å stoppe det de ikke liker, er en giljotin. Denne giljotinen tar for seg for mye av kroppen – den rammer ikke bare de skolene som representanten Huitfeldt frodig har skildret, den tar med seg Montessori- og steinerskoler, som hun i prinsippet er for. Man rammer 6A-skoler, skoler som har et samfunnsmessig oppdrag, man rammer fagskoler, skoler som ikke et eneste menneske i denne salen som jeg har registrert, er imot. Og på toppen av det hele risikerer man at skoler som utelukkende driver med utdanningsstøtte, kan risikere å miste støtten.

Jeg skal være veldig enkel, fordi regjeringspartiene fikk en mulighet til å rydde det av veien, og da skal representanten Huitfeldt også få muligheten her: Kan hun garantere at skoler overhodet ikke skal miste studiestøtten som følge av lovendringen? Og kan hun garantere at skoler som utelukkende har støtte med hjemmel i utdanningsstøtteleven, skal være sikret en slik godkjenning gjennom en forlengelse av forskriftsordningen som gjelder i dag, inntil søknad er behandlet etter friskoleloven? Kan hun garantere dette?

Anniken Huitfeldt (A) [21:28:43]: Vi ønsker ikke at noen fagskoler skal bli rammet av den midlertidige friskolefrysen. Det er heller ikke hensikten med loven. La meg f.eks. nevne en skole som heter Spin Off, hvor vi så uheldige konsekvenser av den midlertidige loven. Vi gikk inn der og fikk løsninger slik at de kunne fortsette med støtte, og også fortsette å få utdanningsstøtte for elevene. Det er vår hensikt hele tiden at vi ikke skal ramme noen av fagskolene og heller ikke utdanningsstøtten for fagskolene.

Jeg anser hele diskusjonen om fagskoler som en villet avsporing fra deler av opposisjonen, for å få fokus vekk fra det som er det gode ved denne loven, nemlig at vi nå klarer å stoppe et frislipp som den forrige regjeringen la opp til. Det er det som er saken. Det forundrer meg ikke at representanten Dørum ikke ønsker fokus på disse spørsmålene, for her tror jeg at han egentlig deler Arbeiderpartiets syn.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Anders Anundsen (FrP) [21:30:03]: Jeg føler et behov for kort å kommentere den siste replikkvekslingen,

for jeg synes det grenser til frimodighet når representanten Huitfeldt hevder å vite hva representanten Dørum mener, bedre enn representanten Dørum selv. Jeg synes det er en underlig konklusjon.

Odelstinget behandler i dag en sak som heldigvis er sjelden kost i denne sal. Lov om endringer i friskoleloven og fagskoleloven setter de demokratiske organer på en alvorlig prøve. I dag behandles en midlertidig lov som vil ha vidtrekkende konsekvenser for forholdet mellom borgerne og den lovgivende myndighet på både kort og lang sikt.

Regjeringens angrep på friskolene er vanskelig å forstå. Det blir hevdet at fellesskolen sikres kun gjennom det offentlig eide skolesystemet. Alle skal – og vi hørte representanten Huitfeldt si det fra denne talerstol for litt siden – uansett bakgrunn gå på den samme skolen. Samfunnet har et ansvar, skriver departementet i proposisjonen, for at alle skal gis «likeverdige muligheter slik at retten til lik utdanning blir reell». Så fremmer altså departementet i praksis et forslag om det motsatte, til tross for at representanten Huitfeldt drar seg til de store høyder og hevder det motsatte fra talerstolen i dag. Departementet opprettholder nemlig den frie etableringsretten for videregående skoler i opplæringsloven, og det betyr i praksis at hvem som helst kan starte en privat videregående skole, drive uten offentlig støtte og kreve flere hundretusen kroner i egenbetaling fra elevene. Og med dagens begredelige resultater i offentlig skole er det ikke helt usannsynlig at personer med mer penger enn de fleste vil prioritere en best mulig utdanning for sine barn eksempelvis ved å kjøpe private plasser i et slikt eliteskolesystem for de aller rikeste. Hvorfor vil Regjeringen legge til rette for det? Det fornuftige ville være, hvis de fagre ord fra departementets side var noe mer enn nettopp det, å gi alle lik rett til utdanning uavhengig av hvem som tilbyr utdanningen, gjennom en lik finansieringsordning for alle. Fremskrittspartiet har foreslått at alle elever skal få dekket 100 pst. av kostnadene ved grunnopplæringen, uansett om det er en offentlig eid skole eller en friskole.

Når departementet hevder at det bare er den offentlige skolen som sikrer mangfold og fellesskap, gir det samme departementet få relevante argumenter for å støtte opp om et slikt standpunkt. Det finnes ingen empirisk dokumentasjon i proposisjonen for at departementets politiske retorikk er annet enn fagre, men saklig ubegrunnede ord. Det vises ikke til en eneste undersøkelse som bakgrunn for departementets standpunkt. Det hevdes at de fleste foreldre er fornøyd med den offentlige skolen, derfor må det ikke tillates alternativer. Hva slags argument er dette? Jo, det er et tradisjonelt sosialistisk argument uten noen annen bakgrunn enn ideologi. Norsk skole og håpefulle elever fortjener noe bedre.

Den norske skolen er inne i en kriselignende situasjon, hvor den faglige kvaliteten i hele utdanningsløpet er satt på en alvorlig prøve. Det offentlige skolesystemet kan nok være inkluderende for noen, men ikke for alle, og man har iallfall ikke klart å løse kompetanseutfordringene sett i et internasjonalt lys. Både nasjonale og internasjonale

le undersøkelser viser at Norge, til tross for at vi er på verdenstoppen i både lærertetthet og ressursbruk pr. elev, ligger faglig langt tilbake både i forhold til andre land og i forhold til kvaliteten på utdanningen nasjonalt ti år tilbake.

Jeg må skynde meg å si at det er mye god kompetanse blant lærere i den norske skolen. Problemet er at utdanningssystemet legger sterke begrensninger på deres virksomhet, slik at de ikke får tilstrekkelig pedagogisk frihet. Systemet må legges om slik at det blir tilrettelagt for en større grad av frihet, men selvsagt under ansvar gjennom kvalitetskontroll og nasjonale prøver, uansett hvem som eier utdanningsinstitusjonen. I Sverige viser undersøkelser at friskoletilbudet bidrar til å heve kvaliteten på den offentlige utdanningen. Ja, presidenten hørte riktig – til å heve kvaliteten på den offentlige utdanningen. Årsaken er at det blir konkurranse, hvilket får de offentlige skolene til å tenke nytt og kreativt for å heve læringsutbyttet ved egne skoler. Det er med andre ord en fordel for de offentlige skolene at det etableres friskoler. Dette berører ikke departementet i proposisjonen i det hele tatt.

Lovvedtaket som fattes i dag, vil ramme hardt, også Norges forpliktelser etter Menneskerettighetskonvensjonen. Retten til å opprette private alternativer av religiøse eller pedagogiske årsaker stanses helt opp i inntil to år. Det er problematisk for et land som vanligvis holder menneskerettighetenes fane høyt hevet.

Som representant i Norges lovgivende forsamling føler jeg meg litt ille til mote når jeg ser hvilke vedtak som ligger an til å bli fattet her i dag. Fremskrittspartiet mener dette lovforslaget er en stor utfordring for tillitsforholdet mellom offentlige myndigheter og private borgere og private interesser. Det skyldes en rekke forhold. Blant annet instruerte departementet Utdanningsdirektoratet og NOKUT om full stans i behandlingen av søknader som lå til behandling etter friskoleloven. Departementet valgte på denne måten å sette til side en lov vedtatt av Stortinget. Det er ikke en del av Regjeringens fullmakt som utøvende myndighet å sette til side en vedtatt lov. Etter vår oppfatning er dette et politisk og kanskje juridisk overtramp fra Regjeringens side. Det er hevet over enhver tvil at det er Stortinget som behandler og vedtar lover, og det er Stortinget som endrer disse lovene. Det at et valg endrer sammensetningen av et storting, endrer ikke lovens innhold, ei heller Regjeringens plikt til å håndheve loven. Det skulle tatt seg ut hvis det ble slik at alle lover Stortinget har vedtatt i en stortingsperiode, ble tilsidesatt etter valget, alene fordi et annet flertall fikk regjeringsmakt. Av hensyn til de grunnleggende demokratiske prinsipper burde den sittende regjering holdt seg for god til å sette Stortingets lovgivningsmyndighet på denne prøven.

Grunnloven § 97 gir et klart forbud mot å gi lov tilbakevirkende kraft. Etter flere år med juridiske fortolkninger og flere høyesterettsdommer er nok bestemmelsen utvannet til å gjelde tilbakevirkende lov som vil virke klart urimelig eller urettferdig. Begrepene «klart urimelig» eller «urettferdig» er verditunge begreper som vil bli tillagt ulik betydning av ulike personer. Så vil også være tilfellet i politisk behandling av spørsmål som dette vi be-

handler i dag, like mye som retten vil måtte fortolke graden av urimelighet eller urettferdighet. Det er iallfall ingen tvil om at de 40 friskolene som opplever at deres godkjenninger blir trukket tilbake, opplever dette som klart urimelig og urettferdig. Problemet er at det antakelig vil være en viss tvil om hvorvidt domstolene vil konkludere på samme vis, idet rettspraksis legger ganske strenge vilkår til grunn.

Fremskrittspartiet mener at den fortolkningsprosess Grunnloven § 97 er blitt utsatt for, har bidratt til å vanne ut bestemmelsens primære formål, hvilket etter vår oppfatning var å beskytte borgerne mot overgrep fra det offentlige side. Vi mener at det er en klart urimelig og urettferdig lov som nå gis tilbakevirkende kraft overfor de 40 friskolene som mister sin godkjenning.

Stortinget begrenser etter vår oppfatning sin handlingsfrihet når lover vedtas. Handlingsfriheten begrenses ved at de borgere eller private rettssubjekter som innvilges rettigheter gjennom lov, ikke skal risikere å miste denne rettigheten ved en senere lov. Lov skal kun ha virkning fra det tidspunkt lovvedtaket trer i kraft. Offentlige godkjenninger gitt på lovlig måte skal altså ikke mistes fordi Stortingets sammensetning endres. Vi vil vurdere å komme tilbake til dette ved et konkret presiseringsforslag av det innhold Stortinget mener Grunnloven § 97 skal ha, på et senere tidspunkt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [21:38:49]: Det er vel symptomatisk for juristen Andersens omgang med hva som er faglige vurderinger, at han tar seg til rette og belærer Justisdepartementets lovavdeling. Det er for så vidt også representativt for hans omgang med faglige fakta på øvrige områder i denne saken.

Når det gjelder erfaringene fra Sverige, trekker han ut ett punkt – ett punkt – som kan være positivt, mens resten av rapporten, hvis han hadde tatt seg tid til å lese den, viser at friskolene har hatt en helt entydig segregerende effekt og bidratt til å forsterke sosiale forskjeller. Når han frambringer fakta og faglig funderte analyser, bør han bringe den hele og fulle sannhet. Men i Sverige har de uansett gratis privatskoler. Det er forbud mot å ta skolepenger. Mitt spørsmål til representanten Anundsen er: Ønsker dere et forbud mot skolepenger i privatskolene i Norge?

Anders Anundsen (FrP) [21:39:45]: Bare for å korrigere: Det er altså Anundsen som er navnet.

Generelt skal man vel være skeptisk til å bruke representanten Huitfeldt som sannhetsvitne. Den rapporten hun tror jeg viser til, er ikke én rapport. Jeg viser til tre ulike rapporter fra Sverige. Jeg skulle tro at representanten Huitfeldt kunne ha interesse av å lese de rapportene, og hun kan få linkene til de offentlige sidene hvor hun finner denne informasjonen, av meg etterpå.

Fremskrittspartiet ønsker ikke et forbud mot å ta skolepenger.

Lena Jensen (SV) [21:40:29]: Fremskrittspartiet hevder at skolefrysningen truer fagskolene og da spesielt utdanningen innenfor helse- og sosialfag. Dette er feil. Fremskrittspartiet snur saken på hodet. Nettopp de yrkesfaglige tilbudene ville blitt truet dersom vi hadde akseptert den ukontrollerte veksten av privatskoler.

Fremskrittspartiet feilinformerer derfor i innstillingen når de, sammen med andre partier, hevder at frysloven innebærer «en klar svekkelse av muligheten for at Norge vil kunne fremskaffe nok kvalifisert fagpersonell innen helse- og sosialsektoren når fagskolene fryses».

Fremskrittspartiet når åpenbart ikke fått med seg følgende: Frysforslaget berører ikke utdanningen innen omsorg og helse, eldre og helse. Fremskrittspartiet må i hvert fall kunne svare direkte og konkret på følgende spørsmål: Hvilke fagskoler og hvilke tilbud innenfor helse- og sosialfag vil bli rammet av den midlertidige loven?

Anders Anundsen (FrP) [21:41:28]: Jeg har ikke listen med meg her. Vi hadde samme diskusjon tidligere, og det er altså slik at det er flere offentlige fagskoler som vil lide under den friskolestoppet og fagskolestoppet som Regjeringen nå har tatt initiativet til. Det som er hovedutfordringen her, er at Regjeringens politikk er kjønnsdiskriminerende, for når man stanser finansieringen av helse- og sosialfag mens man samtidig finansierer teknisk fagskole, er det klart kjønnsdiskriminerende. Det er overraskende at Sosialistisk Venstreparti kan stå for en sår form for politikk i forhold til et veldig viktig yrke.

Når det gjelder kapasitetsutnyttelsen for fremtiden, så får vi se om det er representanten Lena Jensen eller Fremskrittspartiet som får rett i hvorvidt det blir utdannet tilstrekkelig med helsepersonell.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [21:42:22]: Eg registrerer at Framstegspartiet finn det oppsiktsvekkjande at dagens regjering ynskjer å endra friskulelova. Eg vil jo seia at det ville ha vore mykje meir oppsiktsvekkjande om ikkje Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet følgde opp ei lov som dei opphøveleg var sterkt imot, og som desse tre partia gav tydeleg uttrykk for at dei ville arbeida for å få endra.

No har vi i dag fått avklart ei viktig side ved Framstegspartiet sin politikk. Det er på den eine sida 100 pst. skulefinansiering, men spørsmålet er då: Vil dei samtidig gå inn for forbod mot skulepengar, eller skal det i tillegg vera ein sjekk frå dei enkelte foreldrepara? Det ville bety ei forsterking av dei forskjellane som ligg i Framstegspartiet sitt skulesystem. Kor langt skal eigentleg valfridomen gå? Kva for nokre lokalsamfunn i Noreg er det som skal få velja skule?

Anders Anundsen (FrP) [21:43:32]: Det må foreligge en åpenbar misforståelse hvis man mener at jeg har gitt uttrykk for fra denne talerstol at det var oppsiktsvekkende at Regjeringen ville forandre loven. Det har ikke jeg sagt. Vi mener at fremgangsmåten Regjeringen har valgt, er oppsiktsvekkende. Vi mener det er oppsiktsvekkende at Regjeringen har trukket tilbake godkjenningen av 40 god-

kjente friskoler. Utfordringen ved det er i strid med det representanten Meltveit Kleppa nå sier. Dette var ikke tema i valgkampen i det hele tatt. Det var ingen som på noe tidspunkt kunne forutse at den sittende regjering ville trekke tilbake gitte, lovlige godkjenninger, og det var ingen som var klar over i valgkampen at denne regjeringen ville vedta en lov som fikk tilbakevirkende kraft for en rekke private institusjoner i Norge. Det er det jeg og Fremskrittspartiet mener er særdeles oppsiktsvekkende, og det var hyggelig å få anledning til å klargjøre det en gang til.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Ine Marie Eriksen (H) [21:45:00] (komiteens leder): Jeg registrerer at representanten Anniken Huitfeldt egentlig ikke har lyst til å snakke om det som er temaet for dagens debatt, nemlig den midlertidige friskoleloven, men det har jeg. 13. desember i fjor fikk jeg en telefon fra NRK kl. 06.30. Reporteren i den andre enden kunne fortelle at statsråd Djupedal nå hadde satt en stopper for at ca. 40 godkjente friskoler kunne starte opp, og at ingen av søknadene som lå hos Utdanningsdirektoratet, ville bli behandlet. Flertallsregjeringa sa før valget at den skulle være ydmyk og lyttende. Det den gjør overfor friskolene, minner om flertallstyranni.

Øystein Djupedal har fått svært mye kritikk for denne manøveren, men kunne godt ha fått flere kritiske spørsmål. Jeg utfordrer statsråd Djupedal til å begrunne sin politikk med mer enn fordommer og slagord.

Understrekningen av at den offentlige skolen er og blir viktigst i det norske utdanningssystemet, er ikke ny. Den har vært en fast bestanddel i friskoledebatten gjennom alle år. Hvorfor kommer da påstandene om at alle andre vil demontere den offentlige skolen, igjen og igjen? Kan det være fordi friskolemotstanderne har latt seg overbevise av sine egne argumenter og faktisk tror at friskoler representerer en alvorlig trussel mot den offentlige skolen? Kanskje de tror på argumentene som Anniken Huitfeldt framførte, om at etablering av skoleplasser skjer på fellesskapets regning?

En elev kan bare gå ett sted av gangen og tar dermed ikke penger fra den offentlige skolen. Dette kan i så fall forklare hvorfor kunnskapsministeren og Regjeringa har gått til et så dramatisk skritt som å sette til side friskolegodkjenninger som er vedtatt i samsvar med gjeldende lov. Så langt i sin periode som statsråd har kunnskapsministeren brukt langt mer tid på å få stoppet 40 godkjente friskoler enn på å øke kvaliteten i den offentlige skolen.

Det er en utbredt misforståelse at alle elever i Norge går på én stor skole. Fellesskapet består tvert imot av mange små fellesskap, både private og offentlige. Alle er en del av det store fellesskapet, sjøl om de velger eller er annerledes enn oss sjøl. Noen ønsker et mer mangfoldig samfunn og fellesskap enn kommunen og politikere kan by dem. Det bør være et tankekors for regjeringspartiene at Norge er et land med svært få friskoler, men likevel med svært store forskjeller mellom elevene.

Den offentlige skolen blir ikke bedre av at man sier nei til friskoler. Hvis det er slik at søkningen til friskoler på videregående nivå skyldes at foreldre og elever ikke har tillit til kvaliteten i den offentlige skolen, blir det å si nei til opprettelse av private skoler og friskoler omtrent som å knuse termometeret når pasienten har feber. Pasienten er fortsatt sjuk, og det eneste man har oppnådd, er å ødelegge instrumentene som kunne måle symptomene.

Jeg synes det er særlig ett trekk som har vært tydelig i debatten: Regjeringspartiene er de som viser den største mistilliten til den offentlige skolen. De ser ut til å tro at så fort foreldre og elever får muligheten til å velge seg bort fra den offentlige skolen, gjør de det, og de gjør det i hoptall.

Poenget er ikke om det går ti eller tusen elever i friskoler. Poenget er at det skal finnes alternativer for de elevene og foreldrene som ønsker å velge annerledes. Poenget er at åpenhet og erfaringsutveksling mellom offentlige skoler og friskoler fører til at utdanningskvaliteten blir bedre for alle elevene. Men kunnskapsministeren har ikke bare stoppet 40 godkjente skoler. Han har også gjennom påbud til Utdanningsdirektoratet stoppet enhver behandling av søknader om å etablere friskoler. Jeg vet at statsråden ikke liker å høre det, men realiteten er at han har satt gjeldende norsk lov ut av kraft uten å ta seg bryet med å vente på Stortingets behandling av saken. Ingen bestrider flertallets rett til å få vedtatt de lover de måtte ønske. Men det burde være et demokratisk minstemål at man følger de oppsatte spillereglene.

Det er ingen uenighet om at Norge er forpliktet av internasjonale avtaler til å godta at foreldrene kan velge andre skoletilbud for sine barn enn de offentlige skolene. Departementet tolker ordlyden i konvensjonen slik at den ikke forplikter staten til å bidra økonomisk til driften av friskoler. Men her er vi ved et vesentlig poeng. Regjeringa og regjeringspartiene velger å legge seg på en fortolkning som rett nok kan være i pakt med konvensjonens ordlyd, men ikke dens ånd. Skal man følge de rød-grønnes innskrenkende tolkning, blir jo retten til å velge alternativ utdanning for sine barn en rett for de velstående i samfunnet, mens foreldreretten bare blir en tom formalitet for alle andre foreldre.

Det har alltid vært slik at de i samfunnet med velfylte lommebøker har kunnet velge på alle områder. Så lenge vi f.eks. ikke har fritt skolevalg mellom offentlige skoler i kommuner og fylker, har alltid foreldre med god råd hatt muligheten til å flytte med barna til den skolekretsen der de ønsker at de skal gå. Alle andre foreldre må finne seg i å sende barna til en nærskole, sjøl om de av ulike årsaker gjerne skulle valgt en annen skole. Og en slik holdning til muligheten til å velge annerledes gjør seg i høyeste grad også gjeldende i friskolesaken. Foreldre med god økonomi kan sende barna til en ren privatskole som ikke mottar et øre i statsstøtte, og som tar 100 pst. foreldrebetaling. Men siden dette er en valgfrihet for de få, framla vi en lov der alle friskoler, også de uten religiøse og pedagogiske alternativer, kunne få godkjenning og 85 pst. statsstøtte hvis strenge kvalitetskrav ble oppfylt. Muligheten til å velge skulle være lik for alle. Denne muligheten stop-

per nå Regjeringa effektivt, og valgfriheten blir fortsatt forbeholdt foreldre med god økonomi eller med religiøse eller pedagogiske innsigelser mot den offentlige skolen. Dette er sosialistenes definisjon av valgfrihet: frihet for de rike.

De rød-grønne strekker seg så langt at de kan godta at foreldre kan få velge tilbud som de rød-grønne liker. Akkurat nå for tida liker og godtar de religiøse og pedagogiske alternativer. Vi andre i salen ønsker å fylle våre internasjonale forpliktelser med innhold, dvs. at vi gjør valgfriheten reell for alle foreldre, uansett hvilken begrunnelse de har for sitt valg. Den eneste betingelsen for å bli godkjent med rett til statsstøtte bør være som den er i dagens lov, at skolen tilfredsstillere strenge krav til kvaliteten i undervisningen.

Kunnskapsministeren og regjeringspartiene forsvarer både inngrepet med tilbakevirkende kraft overfor de 40 skolene og beskjeden om å stoppe all behandling av friskolesøknader, med henvisning til at dette inngrepet er i samsvar med det de tre regjeringspartiene gav uttrykk for under valgkampen. Det er i beste fall en sannhet med store modifikasjoner, siden det ikke var noe menneske gitt å gjette at man ville sette en gjeldende lov til side og uten videre trekke tilbake allerede gitte godkjenninger. Men i den grad det kom signaler utover at de tre partiene ville gjøre noe for å innskrenke den nye friskoleloven, var det at de tre partiene stilte seg positivt til skoler som var livssynsmessige eller pedagogiske alternativer til den offentlige skolen. Det er ikke rart at representantene for disse skolene ble en smule overrasket av Regjeringas frysapolitikk da de oppdaget at også de ble rammet, og at alle anstrengelser og all planlegging var forgjeves. Frysvedtaket rammer bl.a. disse allerede godkjente skolene: Spin Off danseinstitutt, Kvam Kristne Skule, Nyskolen i Bergen, steinerskoler og Urtehagen skole. Ingen av disse skolene kunne med noen grad av rimelighet forventes å ha skjøtt eller visst at deres godkjenninger skulle bli trukket tilbake. For første gang er altså en steinerskole nektet oppstart, til tross for at den har godkjenning, og til tross for utallige forsikringer om det motsatte fra Jens Stoltenberg.

At denne politikken får store konsekvenser for mange skoler, har Regjeringa åpenbart ikke tenkt på i det hele tatt. Det viser den lange rekken av problemer og spørsmål som er tatt opp under behandlingen av denne saken. Svarene fra statsråden er ikke egnet til å overbevise. Det eneste vi er blitt overbevist om, er at Regjeringa er fast bestemt på å opptre så doktrinært som overhodet mulig. Her skal det ikke godtas avvik fra frysolinja, annet enn den begrensede muligheten til å etablere grendeskoler – som altså er for å sukre pillen en smule for Senterpartiet.

Jeg er veldig glad for at vi på overtid fikk til en løsning for skoler for misjonærbarne i Kenya og i Etiopia, men det er fortsatt nok av problemer å ta av. La meg rent stikkordsmessig bare få nevne: § 6A-skoler, kunstsikoler og internasjonale skoler.

Like etter at dette frysvedtaket kom fra Regjeringa, snakket statsministeren i sin nyttårstale om «den norske drømmen». For noen var det å starte en friskole. Nå er 40 slike drømmer lagt i grus, og flere skal det bli. Drømmene

var ulovlige. Det er nemlig Regjeringa som skal bestemme hvilke drømmer som skal få bli virkelighet. Regjerin- ga burde i stedet slippe alle gode krefter til. Sammen bør vi motarbeide et skolesystem som fører til og sementerer store sosiale forskjeller mellom elever. De største forskjellene finnes, Øystein Djupedal, i den offentlige skolen, bl.a. fordi den ikke er mangfoldig nok. Derfor bør Øystein Djupedal heretter konsentrere sin innsats om de 96–98 pst. av elevene som går i den offentlige skolen, framfor å bekjempe et lite antall entusiaster og elever som ønsker eller trenger en alternativ skole. La dem heller bidra til å skape det gode samfunn, og la dem bidra til å realisere den norske drømmen!

Presidenten: Presidenten vil minne om at statsråden skal tiltales med tittel – statsråd Øystein Djupedal, eller statsråd Djupedal.

Klokken går nå mot 22.00, og det betyr at den reglements- messige tiden for møtet snart er omme. Presidenten vil foreslå at møtet fortsetter inntil dagens kart er ferdig- behandlet – og det anses vedtatt.

Det blir replikkordskifte.

Anna Ljunggren (A) [21:55:23]: Sist sommer god- kjente direktoratet og Kristin Clemet Kvam Kristne Skule. Her er litteratur, musikk, drama, rollespill, Internett, dans, film og TV som bryter med Bibelens verdigrunnlag, uakseptabelt i undervisningen. Representanten Ine Marie Eriksen nevnte i innledningen også denne skolen som en skole det var trist ble rammet.

Er dette det Høyre kaller for mangfold? Hvor går gren- sen mellom mangfold og ensretting?

Ine Marie Eriksen (H) [21:56:00]: Kvam Kristne Skule ble godkjent av Utdanningsdirektoratet under de samme faglige strenge regler som alle andre skoler som er blitt godkjent. Det var altså ikke statsråd Kristin Clemet som satt og bestemte at den skolen skulle godkjennes.

Når det er sagt, vil jeg nevne at Anna Ljunggren også var til stede på de høringene vi hadde i forbindelse med friskoleloven. Der hadde Arbeiderpartiet det jeg vil kalle et ganske hardt råkjør mot alle skoler som har en eller an- nen form for religiøs – og spesielt kristen – forankring. Der ble det lagt opp til at alle de skolene i utgangspunktet bryter norske lover, at de i utgangspunktet har et ekskluderende kvinnesyn og et spesielt snevert menneskesyn. Realiteten er jo – det vet representanten Anna Ljunggren veldig godt – at det er direktoratet som under strenge fag- lige kriterier, mye strengere enn under den gamle privat- skoleloven, der det holdt å være et religiøst alternativ og man for øvrig ikke stilte krav til utdanningskvaliteten, godkjente de skolene. Det skjedde altså under den nye lo- ven, som stiller mye strengere krav til den faglige kvalite- ten enn det som var tilfellet under den gamle privatskole- loven, som representanten Ljunggren og hennes parti vil tilbake til.

Lena Jensen (SV) [21:57:13]: Høyre mener at Regje- ringen satte viktige forvaltningsmessige prinsipper på

prøve gjennom beslutningen om å stanse den ukontroller- te veksten av privatskoler. Kristin Clemet valgte å over- prøve sitt eget fagorgan, Utdanningsdirektoratet, som godkjente et vesentlig antall lavere skoleplasser. De ad- varte mot det Kristin Clemet gjorde, og dette skjedde etter skolestart og etter at det ble klart at den forrige regjerin- gen tapte valget. I de tre siste ukene før hun gikk av, god- kjente Clemet 5 000 nye skoleplasser. Dette skjedde sam- tidig som Arbeiderpartiet og Senterpartiet satt og for- handlet fram en regjeringserklæring på Soria Moria. Statsråd Djupedal stod definitivt på trygg grunn da han i midten av desember åpent og offentlig fulgte opp det de tre partiene gikk til valg på og det det nye flertallet stod sammen om. Hvordan kan Høyre gråte over det de kaller et departementalt påbud, dvs. en kunngjøring om frys i påvente av Stortinget, når Høyre så åpenbart opponerte mot folkets vilje etter at de hadde tapt valget?

Ine Marie Eriksen (H) [21:58:23]: Dette var nesten en festlig replikk. For det første: Det finnes ingen ukont- rollert vekst i antallet godkjente friskoleplasser. Det som utgjorde den store veksten, var jo de søknadene som ennå ikke var blitt behandlet. Punkt 2: Statsråd Clemet var altså klageinstans for dem som hadde anket beslutningen om avslag. Direktoratet og juristene i departementet gav et entydig råd, at det ikke fantes juridisk belegg for å avslå søknadene. Derfor gjorde altså statsråd Clemet det hun gjorde.

Men så skjer det utrolige, ved Soria Moria-erklæringen og ikke minst 13. desember i fjor, at statsråd Djupedal set- ter bommen ned ikke bare for dem som fikk klagesaken sin behandlet av statsråd Clemet, han setter jo bommen ned for alle som hadde fått godkjenning – de 40 skolene, som altså inkluderer steinerskoler, Nyskolen i Bergen, Urtehagen skole og Spin Off danseinstitutt. Det inklude- rer alle de skolene dere eksplisitt sa dere ikke ville ramme, og det er jo det som gjør at dette frysvedtaket er spesielt både i forhold til norsk lov og ikke minst i forhold til norsk forvaltningspraksis.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [21:59:34]: Eg føre- set at òg representanten Eriksen har fått med seg at det faktisk er skular som meiner at frysvedtaket var bra. Det er mange kommunar og fylkeskommunar som er fornøg- de med det vedtaket som blir gjort i dag.

Eg har to spørsmål til Eriksen. Eg reknar med at ho svarar på dei, i motsetnad til Framstegspartiet, som ikkje svarar på spørsmål, har eg registrert i dag. Det eine er: Korleis kan ho seia at det er fagleg forsvarleg å gå inn etter stortingsvalet, medan Regjeringa førebur seg på å gå av, og godkjenna over 4 000 nye plassar – mot direktoratet?

Det andre er: Kor langt går Høyre sin valfridom? Gjeld Høyre sin valfridom foreldre som ynskjer ein offentlig skule for ungane sine? Gjeld valfridomen berre i dei stør- ste lokalsamfunna i dette landet?

Ine Marie Eriksen (H) [22:00:42]: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa hevder at det er flere skoler som syns at frysvedtaket var bra. Det er i hvert fall ingen

av de 40 skolene som ble rammet, som syns at det vedtaket var bra, snarere tvert imot.

Så til spørsmålene. Var det faglig forsvarlig? Vel, statsråd Clemet kunne ha gjort et annet valg. Hun kunne ha lagt igjen alle søknadene og alle ankesakene til statsråd Djupedal, og han måtte ha gjort nøyaktig den samme vurderingen som statsråd Clemet gjorde.

Så til det andre spørsmålet, om vi er for valgfrihet i den offentlige skolen. Det er jo et meget interessant spørsmål sett i lys av den saken vi nettopp har behandlet i Stortinget, om fritt skolevalg innenfor den offentlige skolen. Der sier Høyre og Fremskrittspartiet sammen med Venstre ja til valgfrihet mellom offentlige skoler. Det går regjeringspartiene, Senterpartiet inkludert, imot med brask og bram. De vil altså ikke ha valgfrihet i den offentlige skolen, og de vil ikke ha valgfrihet mellom offentlige skoler og friskoler. Så hva som er igjen av valgfriheten, annet enn at den gjelder for rike mennesker som har råd til å betale en privat skoleplass som ikke får statsstøtte, det er for meg til å undres over.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Lena Jensen (SV) [22:02:03]: I dag tar det rød-grønne flertallet på Stortinget igjen et viktig grep om samfunnsutviklingen ved å vedta frys i etableringen av om lag 22 000 privatskoleplasser, som den tidligere regjeringen godkjente like før den gikk av. Det rød-grønne flertallet gjør det vi har lovet. Vi satser på den offentlige skolen.

Frysen vil vedvare inntil vi har fått en ny privatskolelov på plass. Om lag 5 000 av disse plassene ble godkjent av Kristin Clemet etter at hun hadde tapt valget, og etter at alle faglige instanser hadde motsatt seg det. Hadde vi ikke tatt grepet nå og stoppet høyresidens satsing på private skoler, ville det blitt en økning av private og videregående skoler på om lag 150 pst. De aller fleste av disse var skoler av typen billige allmennfagsplasser midt i sentrum av de største byene og tettstedene. Dette ville ført til at mange skoler i distriktene ville blitt lagt ned. Det ville mange steder ruinert skolestrukturen, og det ville hatt store konsekvenser for bosettingsmønsteret og målet om lik rett og mulighet til utdanning uansett hvor en bor. Det ville ført til enorm nedleggelse av viktige kompetanse- og innovasjonssentre i distriktene. Det ville ført til massive nedleggelse av viktige, men kostnadskrevenende yrkesfaglinjer rundt i landet vårt. For finansieringen av den etableringen som den borgerlige regjeringen presset på kommuner og fylkeskommuner mot deres vilje, var det fylkeskommunene som måtte dekke. Dermed ville elevenes valgfrihet faktisk blitt mindre, og mangfoldet ville blitt redusert om ikke vi hadde gjort dette.

Jeg vil i mitt innlegg konsekvent kalle de såkalte friskolene for private skoler, for jeg vil gjerne at vi kaller en spade for en spade. Flertallet på Stortinget stopper i dag offentlig betalte privatskoler. Vi lovet det i valgkampen, og nå gjennomfører vi det. Vedtaket i Stortinget i dag kan ikke overraske noen. Vi bare holder det vi lover. Vi satser på den offentlige fellesskolen og stopper frislippene av privatskoler.

For det rød-grønne flertallet er satsing på den offentlige fellesskolen viktig for å sikre barna våre en god og trygg oppvekst. Vi lever i en internasjonal og komplisert verden. Aldri har barna våre hatt større behov for forståelse, toleranse, samhold og inkludering. I stedet for privatisering og økte forskjeller vil vi at barn og unge med ulik bakgrunn skal møtes i samme klasserom. Kunnskap og skaperkraft utvikles bedre i en god fellesskole. Skolen som felles møtested er avgjørende for å få til integrering. En kan ikke lese seg til forståelse, toleranse og trygghet. Slik læring må skje gjennom erfaring, opplevelser og i møte med andre. I dagens verden er dette en kompetanse som det er viktig og nødvendig å inneha for å mestre livet. Den får en gjennom å bygge en fellesskole og en plattform der barna våre møter likhet, ulikhet, konflikter og samarbeid. Vi er mer lik hverandre enn vi er ulike.

Dette fortrinnet vi har skapt oss gjennom vår velferdsstat, har altså resten av verden oppdaget. De ser nå på den nordiske velferdsmodellen som et stort konkurransefortrinn som skaper innovasjon og utjevner forskjeller. De ser et samfunn der den offentlige fellesskolen er selve bærebjelken. Det fører til at Norge er rangert som et av verdens mest innovative land.

Land som kan føre en langt mer liberal praktisering av privatskoler enn oss, kan fortelle om økt segregering og større sosiale forskjeller. Svenskene har såpass negative erfaringer at de ikke kan forstå at noen ønsker å gjenta dette eksperimentet i Norge. En storstilt etablering av private skoler finansiert av det offentlige vil føre til en skole som ikke gir barna våre den sjansen som de alle fortjener. Vi trenger en skole som evner å bidra til at hvert enkelt barn får den hjelp og de nye utfordringer de trenger for å kunne yte det maksimale. Ved å innføre en midlertidig stopp i etablering av privatskoler tar Stortinget i dag igjen grepet over skoleutviklingen og samfunnsutviklingen.

Jeg vil invitere Kristelig Folkeparti og Venstre med i et bredt forlik neste år om en ny privatskolelov. Privatskoler som er godkjent og allerede har startet opp, vil ikke bli rammet av dette frysvedtaket. Ingen av de elevene som går i private skoler i dag, vil bli berørt. Dagens vedtak i Stortinget vil føre til mer valgfrihet og en bedre skole for elevene våre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [22:07:14]: I desember i fjor stilte jeg representanten Huitfeldt spørsmål om hvorfor regjeringspartiene viderefører den store forskjellen mellom statsstøtte til kvinne-dominerte helse- og omsorgsfag kontra de manns-dominerte tekniske fagene. Jeg fikk da et litt håpløst svar tilbake om at dette burde Fremskrittspartiet ha gjort noe med i sine budsjettforlik med Bondevik II. Nå har de rød-grønne skapt ytterligere usikkerhet rundt fagskolene, og gjennom sitt frysvedtak har de skjøvet problematikken ut i tid.

Spørsmålet mitt er om representanten Jensen er komfortabel med at denne forskjellsbehandlingen nå tydeligvis vil bli videreført minst fram til skoleåret 2008/2009.

Lena Jensen (SV) [22:07:56]: Denne regjeringen og det rød-grønne flertallet er veldig opptatt av fagskoler og fagskolenes innretning. Det vi vet, er at fagskolene er veldig forskjellig finansiert, og at en rekke fagskoler, som representanten nevner, blir diskriminert på grunn av dette.

Regjeringen vil komme tilbake til en ny fagskolelov og ha en gjennomgang av hvordan man skal innrette fagskolene. Det jeg tok opp i mitt spørsmål til Fremskrittspartiet, var den feilinformasjonen som Fremskrittspartiet nok en gang kommer med når det gjelder frysen i privatskoleloven. Dette vil ikke ramme fagskolene som er godkjent etter NOKUT, verken de private eller de offentlige. Så det flertallet i dag vedtar, vil ikke ramme etablerte helse- og sosialfagskoler.

Ine Marie Eriksen (H) [22:09:05]: Representanten Lena Jensen og hennes kolleger fra regjeringspartiene har flere ganger under debatten pekt på den entydige segregerende effekten som friskoler har bl.a. i Sverige. Representanten Jensen sier også at svenskenes negative erfaringer ikke er noe å ta etter. Hun feller da en meget hard dom over sine sosialdemokratiske og sosialistiske kolleger i Stockholm og ellers i Sverige. Men la det være så.

Sun-Joon Hwang, som er enhetssjef i det statlige svenske skoleverket, har skrevet en artikkel for å oppsummere det man har av forskning på segregering i Sverige. Sun-Joon Hwang framhever at ulike forskningsprosjekter med fokus på hvordan valgfriheten påvirker segregering av elever, ikke gir entydige svar. Jeg begynner å bli ganske lei av diskusjonene og ikke minst påstandene om de entydige store segregeringseffektene som mangler basis i dokumentasjon. Hvordan vil representanten Jensen kommentere at også enhetssjefen i det statlige svenske skoleverket sier at det ikke er mulig å påvise noen entydig segregeringseffekt?

Lena Jensen (SV) [22:10:09]: Jeg vil takke for spørsmålet fra Høyre-representanten, for dette kan gi meg en mulighet til å forklare mitt innlegg i Stortinget.

Man har opplevd segregering. Man opplever forskjeller. Man ser at elever med ulik sosial og kulturell bakgrunn velger forskjellig type skoler, og at det faktisk, selv om det er 100 pst. finansiering i Sverige, er sånn at det er de med høy sosial, kulturell og økonomisk bakgrunn som velger disse skolene. Vi ser den samme utviklingen i Danmark, der en helhetlig politisk ledelse er veldig bekymret over utviklingen. Man har fått en økning av private skoler, bl.a. i København, der opp mot 50 pst. av innvandrerbarna i noen områder går på typiske muslimskoler. Dette er en utvikling vi ikke ønsker.

Odd Einar Dørum (V) [22:11:18]: Jeg tror det er en kjensgjerning at i tillegg til å stoppe friskoler ønsket Regjeringen også å ta et grep i forhold til fagskoler og 6A-skoler. Det er helt åpenbart. Jeg skal ikke gjøre det til et debatttema mellom representanten Jensen og meg, for jeg oppfatter at Regjeringen har villet det. Så kan man jo undre på hvorfor den har villet det, for det er en skolekategori som det ikke har vært strid om i valgkampen.

Det er ett spørsmål jeg verken gjennom komitearbeid eller i denne salen tidligere har fått svar på, og som jeg kommer til å fortsette å stille inntil jeg får et klart svar. Det går på at det fins noen skoler innenfor kategorien 6A-fagskoler som utelukkende har offentlig støtte gjennom utdanningsstøtte. Vi har fra opposisjonens side prøvd å uttrykke ønske om at disse ikke skal miste utdanningsstøtten, men har aldri fått tilslutning fra regjeringspartiene. Man mener kanskje vi tar feil. Ok, men da må det være helt kurant å si at de ikke skal miste utdanningsstøtten. Videre ber vi om at hvis det er forskrifter som ikke er brakt på plass, skal de håndteres på en slik måte at disse skolene ikke mister utdanningsstøtten. Så jeg spør da representanten Jensen: Kan hun og SV garantere at ingen skal miste utdanningsstøtten som følge av manglende forskriftshjemmel eller dårlig håndverk i forhold til friskoleloven?

Lena Jensen (SV) [22:12:26]: Jeg vil understreke at denne loven på ingen måte er dårlig politisk håndverk.

Det representanten fra Venstre tar opp, er et viktig tema, og dette har vi omtalt i innstillingen. Dette er egentlig ingen debatt, for vi legger til grunn at elever som går i en etablert fagskole, ikke vil miste studiestøtten i det hele tatt. Dette er en lov for skoler som ikke er etablert, og som ennå ikke har fått godkjenning.

Det er i dag viktig for oss å understreke at denne loven ikke vil ramme elever som allerede går i en fagskole.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Ola T. Lånke (KrF) [22:13:41]: Kristelig Folkeparti legger vekt på at vi skal ha en sterk offentlig skole i Norge. Den offentlige skolen er – og vil forbli – det dominerende utdanningstilbud innenfor grunnutdanningen. Samtidig ser vi ingen motsetning mellom det å arbeide for en sterk offentlig skole og det å sikre foreldrenes rett og mulighet til å velge en annen opplæring for sine barn.

Dette er en rett som ikke er hentet ut av luften. Den er forankret i menneskerettighetene vi som nasjon har forpliktet oss på. Menneskerettighetene er derfor ikke en uforpliktende meny vi kan plukke fra i festtaler og ved andre passende anledninger. Foreldreretten er viktig fordi den verner om minoritetenes rettigheter.

I desember varslet Regjeringen en hastelov som skulle stanse et såkalt friskoleslipp i Norge – en lov med tilbakevirkende kraft og full stans for nye friskoler i flere år framover. I sin iver etter å stanse utviklingen av friskoler har Regjeringen tatt meget utradisjonelle virkemidler i bruk. Kristelig Folkeparti reagerer spesielt på at Regjeringens lovforslag i realiteten har tilbakevirkende kraft. Flere av skolene som i dag får trukket tilbake godkjenningen, har lagt ned store økonomiske og menneskelige ressurser i forbindelse med den gitte godkjenningen. Det er også et spørsmål om hvorvidt folk overhodet kan ha tillit til lovlig fattede vedtak gitt av statlige myndigheter. Det heter som kjent: «ingen regel uten unntak». I lovforslaget fra Regjeringen ligger det en snever unntaksbestemmelse. Den har Regjeringen tenkt skal brukes til å beskytte såkalte grendeskoler. Kristelig Folkeparti vil gjerne være med på å

sørge for å skjerme flest mulig av grendeskolene i Norge. Vi forstår også behovet for unntak når så galt skal være at man vedtar denne loven.

Det som imidlertid er både uforståelig og urimelig, er at Regjeringen ikke gir det samme unntak for religiøse skoler og skoler med en alternativ pedagogikk. Det var jo de skolene de rød-grønne gikk inn for å skjerme både før, under og etter valgkampen. I Soria Moria-erklæringen heter det at Regjeringen vil «stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ». Så gjør de det stikk motsatte av det de sier. Det burde ha betydning at unntaksbestemmelsen skulle vært utvidet til også å gjelde religiøse skoler og skoler med alternativ pedagogikk. I stedet velger Regjeringen å sette egne løfter og foreldreretten på vent i minimum to år.

Dessverre synes det å være slik at denne loven i stor grad er preget av hastverk, og at den har svært mange utilsiktede konsekvenser. Regjeringens ønske om å stoppe noen skoler har slått svært negativt ut for et stort spekter av andre skoler. Det gjelder bl.a. for de såkalte 6A-skolene – skoler som har en lang skolehistorie i Norge, og som utfører viktige samfunnsoppgaver. Gjennom lovforslaget rammes skolene bl.a. ved at noen mister retten til utdanningsstøtte i Statens lånekasse.

Endringene i loven ville også i utgangspunktet fått svært uheldige konsekvenser for flere utenlandsskoler. De norske skolene i Kenya og Etiopia har gjennom en del år fått godkjent prøveordninger med desentralisert undervisning for småskoleelever og samarbeid med internasjonal skole for ungdomsskoleelever. Denne undervisningen har gjort at en har kunnet få god undervisning lokalt istedenfor å benytte skoleinternat. Søknader om forlengelse skulle blitt behandlet i løpet av våren, men ville med Regjeringens forslag fått avslag. Kristelig Folkeparti er glad for at regjeringspartiene har vært imøtekommende på dette punktet og sagt fra i merknadene at disse forsøkene skal fortsette. Her kan vi kanskje snakke om et lyspunkt i friskolemørket.

Vi kommer ikke forbi at det er en noe spesiell lov Stortinget i dag vedtar. Utfallet av Stortingets behandling kunne ha vært annerledes, og man kunne i det minste tatt i mot den hånden som ble rakt ut fra friskolene. På den åpne komitehøringen ble det framlagt et kompromissforslag som ville ha kuttet ned antall plasser, fra 22 000 til 5 000 plasser. Men regjeringspartiene har ikke vært til å rikke. De snakker fortsatt om 22 000 plasser som om ingenting var hendt. Tilbudet fra friskolene innebar en radikal reduksjon, ja jeg har faktisk ikke sett maken til håndrekning. Det overrasker meg at regjeringspartiene ikke valgte å komme dem i møte. Det ville ha skapt ro og hindret det grove overtrampet mot foreldreretten som vi i dag er vitne til.

Å g o t V a l l e hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torfinn Opheim (A) [22:18:58]: Jeg har et spørsmål til representanten Lånke – det er ganske enkelt: Ønsker Kristelig Folkeparti å være med og gå opp noen tydeligere grenser hva gjelder private og offentlige skoler?

Jeg tror vi er enige om at vi vil ha innslag av alternative skoler, som et supplement til den offentlige. Representanten har i sin replikk tidligere i kveld, og nå i innlegget, nevnt det som ble sagt under høringen, med den utstrakte hånden. Det som ble sagt fra dem, var at det var et for stort sammenfall og en ikke forsvarlig konsentrasjon i flere byer. Det var noe av grunnlaget for at de kom med den utstrakte hånden. Derfor er jeg litt usikker på hvor Kristelig Folkeparti står i denne saken. På den ene siden forsvare de dagens lov, og på den andre siden har Kristelig Folkeparti lange tradisjoner for å forsvare den offentlige skolen.

Vil Kristelig Folkeparti være med og tydeliggjøre lovgivningen?

Ola T. Lånke (KrF) [22:19:52]: La meg først slå fast at Kristelig Folkeparti står bak den loven som eksisterer i dag, og som disse godkjenningene er gitt etter – så det er sagt.

I dag diskuterer vi ikke framtiden. Man forsøker i dag å vri debatten og perspektivet bort fra det som er virkeligheten og realiteten, nemlig frysloven, som nå er til behandling. Man forsøker å tenke på andre ting, istedenfor å snakke om kjernen, nemlig at man her setter strek over 40 godkjenninger som er gitt etter et lovlig fattet vedtak i dette hus. Og så snakker man om framtiden. For oss er det helt absurd å være med på det. I dag diskuterer vi nemlig frysloven – den loven som man vedtar for å stoppe etableringen av nye friskoler.

Vi ønsker å forsvare foreldreretten. Vi vil forsvare disse skolene som nå er blitt lurt, og som har lagt ned store ressurser for å etablere seg. Så får de plutselig beskjeden: Nei, det som Stortinget vedtok, gjaldt ikke! Det er det vi diskuterer, ikke framtiden. La oss nå gjøre oss ferdig, så skal vi komme tilbake til den.

Lena Jensen (SV) [22:21:15]: Kristelig Folkeparti har dessverre havnet i et selskap de ikke hører hjemme i.

Denne frysloven var nødvendig for å hindre godkjenning av 20 000 nye privatskoleplasser, eller nesten en fordobling i forhold til dagens nivå. I den videregående utdanningen alene kunne veksten blitt på om lag 150 pst. Dette store antallet handler ikke om livssynsskoler og om pedagogiske alternativer, men det handler om en utvikling som åpenbart vil gjøre det vanskelig å skape en god offentlig fellesskole.

Min utfordring til Kristelig Folkeparti er: Hvorfor ikke heller bidra til en utvikling der vi skaper en god, mangfoldig og variert fellesskole som strategi, istedenfor å vende seg til høyresidens privatisering?

Ola T. Lånke (KrF) [22:22:00]: Ja, igjen opplever vi det samme som i den forrige replikken. Dette er i grunnen en blåkopi – i hvert fall i sak – av den forrige replikken. Jeg opplever at man igjen forsøker å snakke om noe annet enn det som er saken i dag. Fortsatt snakker man om

(Lånke)

20 000 plasser mer. Vi vet at det har vært en diskusjon. I en åpen høring ble det framlagt et forslag, en utstrakt hånd, fra 40 friskoler. De foreslo at man kunne gå ned til 5 000 plasser. Tenk om man hadde tatt opp den hansken, gått inn på et kompromiss og sagt at denne loven gjelder ikke – da hadde man sluppet å vedta en lov med tilbakevirkende kraft, brutt god forvaltningsskikk og en masse tvil skapt om hvor man står.

Så har man i tillegg sagt i valgkampen og i Soria Moria-erklæringen at man skal skjerme skoler på religiøst og pedagogisk grunnlag. Og så gjør man det stikk motsatte. Man skjermer grendeskoler – det syns vi er greit. Men man glemmer at man har sagt at man også skal skjerme de andre. Det er det dette handler om, og da må vi ikke snakke oss bort fra realiteten.

Vi skal komme tilbake til en annen lov. Vi vet at det er flertall for å endre politikken i Norge. Vi har aldri bestridt det. Så får vi se.

Erling Sande (Sp) [22:23:24]: Eg håper at representanten Lånke vil svare på mine to spørsmål. Det eine er ganske enkelt: Trur representanten Lånke at retten til å velje utdanning for sine egne barn var meint som ein reiskap for privatisering, eller var det meint som eit vern mot regime som nyttar skulevesenet til einsretting på kostnad av etnisk mangfald og til formidling av verdier som vi ikkje kan sameine oss med i dag?

Spørsmål nr. 2: Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti har stått saman om dei verdiane den gamle privatskulelova hadde i seg. Kva er det for endringar som har skjedd som gjer at Kristeleg Folkeparti no ynskjer å opne for eit større innslag av privatskular som ikkje byggjer på eit religiøst alternativ eller eit pedagogisk alternativ?

Ola T. Lånke (KrF) [22:24:18]: Jeg er glad for å få si at jeg faktisk håper at Senterpartiet kan komme på andre tanker når det gjelder samarbeidet om sentrale verdier, f.eks. friskolene. Vi har stått sammen i regjeringer, vi stod sammen i Bondevik I-regjeringen, og jeg vet at Senterpartiet er opptatt av friskolene, de er opptatt av friskoler på religiøst grunnlag og på pedagogisk grunnlag. Vi vet også at vi nå har sittet i forskjellige regjeringer. Men jeg må si at jeg er litt skuffet over at Senterpartiet har forlatt disse verdiene, at også Senterpartiet lar seg lokke inn på en sti hvor man vedtar lover med tilbakevirkende kraft og setter forvaltningsretten til side, og stopper nettopp etableringen av skoler på et grunnlag som Senterpartiet har vært en varm forkjemper for. Det skuffer meg.

Jeg håper at vi kan legge dette bak oss, at vi kan finne sammen igjen, og at vi kan bli enige om eventuelt en god lov i framtiden. Det skal jeg være med på. Men nå skal vi snakke om det saken gjelder i dag, nemlig frysloven. Og den er helt uholdbar.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [22:25:37]: Senterpartiets utdanningspolitiske talskvinne, Inger S. Enger,

skulle sjølvsagt ha stått her no, men ho er medlem av Lagtinget.

Senterpartiet ynskjer ein god offentleg skule med rom for alle, uavhengig av sosiale skiljeliner, funksjonsnivå, etnisk bakgrunn og trusretning. Vi støtta i alle år Kjell Bondeviks privatskulelov. I respekt for foreldra sin rett til å velja opplæring meinte vi det var rett som eit supplement til den offentlege skulen å gje rom for skular baserte på livssyn eller alternativ pedagogikk.

Då Bondevik II-regjeringa endra privatskulelova til lov om friskular med verknad frå 1. oktober 2003, melde vi pass. Vi kunne ikkje stå bak ei lov der kravet til sjølve formålet med lova var fjerna. Vi var ikkje overraska over at Framstegspartiet eller Høgre var for ei slik endring, men vi kjende ikkje igjen våre vener i sentrum.

Debatten om denne nye lova avdekte skepsis langt inn i Kristeleg Folkeparti sine egne rekkjer. Senterpartiet er svært nøgd med at Soria Moria-erklæringa varslar ein gjennomgang av regelverk og støtteordningar for private skular for å stramma inn utbreinga av private skular som ikkje utgjer eit religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlege skulen. Vi konstaterer med glede at kunnskapsministeren alt er i gang med det arbeidet, og at han inviterer Kristeleg Folkeparti og Venstre til ein konstruktiv dialog. Vi trur det er bra for skulen, for elevane, for foreldra og for det norske samfunnet at det no blir eit breitt fleirtal for den nye lova.

Hovudspørsmålet i dag er om det er nødvendig med ei mellombels lov. Svaret på det er frå vår side ja. Det er arven frå Bondevik II-regjeringa, det er auken i talet på godkjende elevplassar etter ny lov, som gjer det nødvendig. Og det er spesielt oppsiktsvekkjande og overraskande og òg provoserande at statsråd Clemet etter stortingsvalet, då regjeringa sjølv førebudde seg på at ho skulle ut av departementet, overprøvde Utdanningsdirektoratet og godkjende over 4 000 nye plassar.

40 skular blir råka. Trass i det er det svært mange høyringsinstansar som er samde med Regjeringa. Ytterlegare 100 søknadar må venta. Kor mange i tillegg som kunne kome til etter kvart, veit vi ikkje.

Eg er overtydd om at kunnskapsministeren nøye har vurdert kva unntak han kunne gjera frå ei mellombels lov. Senterpartiet hadde som utgangspunkt å sjekka mogleheitene for å vareta skular som hadde fått løyve, som ikkje hadde starta opp, men som òg ville fått ja etter lova, slik vi ser for oss at ho kjem til å bli. Vi registrerte raskt at ikkje berre Regjeringa sine egne juridiske rådgjevarar, men òg f.eks. Kristne Friskolers Forbund tilrådde likebehandling og frårådde ei slik løysing. Vi legg vekt på at det er ei mellombels lov. Vedtaket råkar få. Men det er viktig for å unngå å riva opp ikkje minst etablerte geografiske skulemønster i mange fylkeskommunar. Ein kan gjera unntak i særlege høve. Grendeskulane er spesielt nemnde. Det er svært viktig at merknadene frå fleirtalet som gjeld grendeskular, blir følgde opp, og at Utdanningsdirektoratet raskt behandlar dei søknadene som måtte koma på det området.

Så vil eg understreka til slutt at dei norske skulane i Etiopia og Kenya no får halda fram med si forsøksverk-

semnd med desentralisert undervisning i småskulen og òg med sitt samarbeid med den internasjonale skulen for ungdomsskuleelevar. Det er bra at det har vore opning i komiteen for å lytta til spesielle oppmodingar som har kome.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [22:30:50]: Med de tilbake-meldingene vi har fått etter fremleggelsen av lovforslaget, må jeg si at representanten Meltveit Kleppa villeder litt når hun sier at Regjeringen har lyttet, for de har lyttet på kanskje en promille av de innsigelsene som er kommet. Resten har de valgt å overhøre.

Senterpartiet pleier jo å forsøke å gi inntrykk av at de er et folkeparti, og at de ønsker å lytte til folkets røst. Det er jo bra. En undersøkelse foretatt av Analysehuset viser at 71 pst. av de spurte mener det er riktig at elever og foreldre skal ha mulighet til å velge andre skoletilbud enn det offentlige, hvis de ønsker det. Den samme undersøkelsen viser at 73 pst. av Senterpartiets egne velgere mener at det er galt å trekke tilbake gitte godkjenninger. Har Senterpartiet nå forlatt folkepartisynspunktet sitt? Har de sluttet å lytte til folket og sine egne velgere?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [22:31:49]: Eg har over tid følgt Framstegspartiet sine mange standpunkt i ulike saker i Stortinget. Eg har registrert at Framstegspartiet veldig ofte skifter standpunkt frå program til sak. Dei skifter òg standpunkt i denne salen frå år til år innanfor den same stortingsperioden.

I Senterpartiet legg vi vekt på at det programmet vi går til val på, det programmet som vi ber våre veljarar ta stilling til, det står vi på òg i etterkant, så langt vi kan. Difor er det ikkje éin som stemde Senterpartiet som skal vera i tvil om at vi ynskte å endra friskulelova slik at det framleis vart rom for skular med alternativ pedagogikk eller livssynsbaserte skular. Vi var djupt ueinige i den friskulelova som vart vedteken i førre periode, og kjem til å arbeida for å endra ho.

Ine Marie Eriksen (H) [22:33:03]: Jeg har to spørsmål til representanten Magnhild Meltveit Kleppa.

Det første spørsmålet er: Hvis denne regjeringa var oppriktig opptatt av å verne religiøse skoler og skoler med pedagogisk alternativ – som f.eks. Fet private barne- og ungdomsskole, Kvam Kristne Skule, Nyskolen i Bergen, steinerskoler – hvorfor kunne ikke loven da bare hatt virkning for videregående skoler?

Spørsmål 2: Hvordan vil representanten Meltveit Kleppa definere grendeskole? Er representanten enig med Landslaget for nærmiljøskolen, tidligere LUFs, i at hvis man skal definere grendeskole slik man gjør i en normal-definisjon, så er det flest grendeskoler i Oslo?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [22:33:49]: Til spørsmålet om ei mellombels lov, ei fryslov, berre skal gjelda vidaregåande skular: Vårt utgangspunkt er det rådet som er gitt om likebehandling. Og det same rådet har òg vore

gitt av f.eks. Kristne Friskolers Forbund, KFF. Det er brei einigheit om at denne lova bør gjelda alle som har søkt.

Når det gjeld grendeskular, synest eg det er ein svært god definisjon som er skriven av fleirtalet i innstillinga der det blir sagt:

«(...) med grendeskoler mener departementet en lokal skole som foreldre ønsker å opprettholde eller etablere når den offentlige skolen nedlegges eller sentraliseres, eller når en friskole legges ned. Flertallet viser til at dette både gjelder skoler som følger L97 og skoler som utgjør et pedagogisk eller religiøst alternativ.»

Så blir det då opp til Utdanningsdirektoratet å føreta den endelege behandlinga av slike søknader.

Dagfinn Høybråten (KrF) [22:35:08]: Jeg la merke til at representanten Meltveit Kleppa pekte på at det ikke kunne være noen tvil om hva Senterpartiets velgere hadde i vente på dette området når de stemte Senterpartiet. La oss se hva Senterpartiet sa før valget, i forhold til hva de nå gjør.

Representanten Rune J. Skjælaaen uttalte til Dagsavisen 28. juni om friskoler som allerede har fått godkjenning:

«Disse skolene har søkt og fått godkjenning. Det kan vi like eller ikke like, men nå er de her. Da kan vi ikke begynne å tukle med tilskuddene, disse skolene må behandles som alle andre.»

Representanten Meltveit Kleppa selv gikk ut i Dagen rett etter valget – dagen etter, omtrent – og sa:

«Sp vil være garantist for friskolene.»

Og hun gikk nærmest i strupen på Trond Giske, som hadde sagt at den nye regjeringen ville endre friskoleloven og stoppe statsstøtten til private skoler som allerede var godkjent. Hun sier:

«Jeg er ikke redd for å si at jeg synes Trond Giske har vist en oppsiktsvekkende mangel både på kunnskap om og innsikt i hva disse skolene står for og hva de betyr.»

Hva er det som har skjedd med Senterpartiet?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [22:36:12]: Eg håpar det ikkje blir oppfatta som at eg har for vane å gå i strupen på folk.

Både utsegna frå meg og utsegna frå Rune J. Skjælaaen er med og understrekar at vi har eit oppriktig engasjement for å vareta skular baserte på alternativ pedagogikk og skular baserte på livssyn.

Kristeleg Folkeparti sin leiar veit svært godt at her er det for det fyrste kome for dagen eit til då ukjent tal på elevplassar som var godkjende både før og etter valet. I tillegg har det vore omfattande, eg understrekar omfattande, juridiske vurderingar med omsyn til korleis ein kunne vareta desse ulike søknadene, og kva ein skulle gjera for å stoppa det ein må kalla den ukontrollerte framveksten som hadde skjedd på svært kort tid. Og rådet var altså einsarta frå regjeringshald til KFF: likebehandling.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Odd Einar Dørum (V) [22:37:44]: Før jeg starter på innlegget mitt, vil jeg si at den siste replikkvekslingen må være et klart og tydelig signal om at når tre partier forhandler seg fram til et kompromiss, er det noen som taper. Men det som forundrer meg, er hvorfor man må tape så grundig. Det forundrer meg at man ikke klarer å holde det man har sagt før valget, at man skal skjerme skoler etter religiøse og pedagogiske prinsipper.

Når jeg så går til saken, vil jeg starte med å slå fast at det er den offentlige skolen som er sentral for Venstre. Vi har reagert i denne saken. Vi visste at en annen regjering hadde en annen politikk, men vi reagerer bl.a. fordi man stopper skoler som formelt er blitt godkjent, og gir så i praksis noe en tilbakevirkende kraft. På det har man skaffet seg en lov-messig faglig vurdering. Det skal jeg ikke kommentere, jeg tar det til etterretning. Men den politiske klokskapen i det går det ikke an å ta til etterretning, fordi det betyr jo i praksis at man gjør det stikk motsatte av det man har sagt tidligere, bl.a. det representanten Høybråten nå siterte.

Så skjer det som jeg må innrømme kommer som en total overraskelse på oss som sitter i fagkomiteen. Vi får innspill om at frysloven for sikkerhets skyld ser ut til å ramme andre skoleslag som man ikke skjønner hvorfor den i det hele tatt skal ramme, med mindre man er statsråd og har pengemangel, eller en eller annen grunn. Vi skjønner rett og slett ikke hvorfor 6A-skolene og fagskolene skal rammes, vi begriper det ikke. Ethvert forsøk på å rydde opp i dette – og vi får mange tunge innspill på det – blir avvist, på den måten at det er helt klart og bevisst at 6A-skolene og fagskolene skal rammes. De skal tas med i frysen fordi det gis en begrunnelse. Men det var i hvert fall et skoleslag som ingen før valget mente at man skulle ramme i det hele tatt.

Så spisser det seg til på et punkt som er enda mer uforståelig, og som vi heller ikke klarer å få klarhet i. Da får statsråden sjansen til å rydde opp i det. Vi får altså faktisk kunnskap. Vi må stole på folk i felten som sier at kunst- og kulturskoler som nå eksisterer bortenfor det vi kaller for de friskolene det har vært strid om, i dag utelukkende har en utdanningsstøtte. På grunn av forskrifter som er gitt etter tidligere saksbehandling i Stortinget, risikerer de å miste utdanningsstøtten. Flertallet sier at alle må få lov til å ha lån og stipend, som det faktisk står i loven at de skal ha lov til å ha når de er fagskole og livssynskole. Når vi tolker det på den måten at det skal bety at ingen mister utdanningsstøtten, og når vi slår fast at ingen skal definitivt komme i den skvis at de skal miste utdanningsstøtte mens saker enten ligger i frys eller venter på behandling, får ikke vi i opposisjonen et klart svar på det. Da får jeg leve med at representantene for det største og det nest største regjeringspartiet ikke kan svare på det, men jeg vil be statsråden rydde det av veien. Om det så skulle være – for å si det på den måten – slik at undertegnede og andre har tatt feil på dette punktet, da må det jo være helt kurant å slå fast at ingen skal miste utdanningsstøtte. Det er jo nettopp på grunn av disse opplevelsene at vi sitter igjen med en dyp undring over at man hadde så stor hast, så stor fart, for å kunne stoppe dette, at man lot giljotinen falle såpass bredt og brutalt som man gjorde.

Jeg er enig med representanten Lånke i at det er vanlig i Norge når noe spisser seg til, spesielt i en debatt om noe som kan tenkes å få tilbakevirkende kraft, at når noen kommer med et innspill, som friskolene gjorde, hvor de sa at her har vi så og så mange plasser, det trekker vi, vi trekker ut mesteparten av det som er omstridt, vi kommer tilbake med et forslag om 5 000 plasser, la nå det ligge i forhold til saksbehandlingen, da kan vi i hvert fall skape en type ro. Det kan ikke på noen som helst måte sies å være foruroligende. Det som da skjer, er at man avviser det blankt.

Når en strid spisser seg til, er jo noens vilje til å prøve å finne en konsensus om noe, en test på noe, men da avviser man det blankt. Og det er denne holdningen som – sammen med alt det andre, sammen med de signalene vi får inn fra folk som til sin store undring oppfatter at de rammes av en lov de ikke skulle rammes av – får oss til å skrive de merknader vi har. Men det er fullt mulig for en statsråd som skal holde innlegg senere i dag, å rydde opp i hvert fall på det punktet som går på utdanningsstøtte. Jeg klarer ikke i min villeste fantasi å forestille meg at noen skulle miste utdanningsstøtten som følge av frysforlaget. Da må det være veldig enkelt for en statsråd som har instruks over forskriftshjemler, å stadfeste fra Stortingets talerstol at så ikke er ment, og så vil heller ikke skje. Jeg utfordrer rett og slett direkte statsråd Djupedal til å avklare dette punktet.

Når det så gjelder debatten om denne saken, føler jeg at noe av det som provoserer meg og Venstre sterkest, er det som rammer de 40 skolene, hvor man i praksis får en tilbakevirkende kraft.

R u n e J . S k j æ l a a e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anniken Huitfeldt (A) [22:42:54]: Det forundrer meg at den tidligere justisministeren har såpass liten tiltro til faglige vurderinger. Lovavdelingen i Justisdepartementet sier at den finner det klart at det ikke vil være i strid med Grunnloven § 97:

«Vi finner grunn til å peke på at en her ikke befinner seg i grenseområdet for hva som vil rammes av tilbakevirkningsforbudet i Grunnloven § 97.»

Er det slik at den tidligere justisminister ikke har tiltro til at Justisdepartementets lovavdeling tar faglig gode vurderinger?

Odd Einar Dørum (V) [22:43:28]: Det er mulig at representanten Huitfeldt ikke ønsker å høre på hva jeg sier. Nå har jeg nettopp fra Stortingets talerstol sagt at jeg ikke bestrider et lovgrunnlag. Jeg har gitt en vurdering av hva som er politisk klokt, om hva som står som politisk ut-sagnskraft, bl.a. etter den replikkvekslingen som fant sted mellom representanten Meltveit Kleppa og representanten Høybråten. Det er det jeg har kommentert ganske direkte. Så representanten bør – når man lytter til hva jeg sier og skal sitere meg – holde seg til det jeg nettopp har sagt. Jeg trekker ikke i tvil Justisdepartementets lovavde-

ling. Det tror jeg aldri noen gang jeg har gjort. Men jeg trekker i tvil den sittende regjeringens politiske klokskap, inkludert saksordførerenes klokskap, i å sørge for at noe får tilbakevirkende kraft. Det er mitt klare svar på dette spørsmålet.

Erling Sande (Sp) [22:44:19]: Venstre er jo eit parti som har lange tradisjonar som skuleparti. Born av fattige og born av rike skal gå i ein og same skule. Eg synest eg høyrer dette mantraet som nokon trekkjer opp som eksempel på den sterke offentlege fellesskapsskulen.

For det gamle sosialliberale Venstre var tanken om ein sterk offentlig fellesskapsskule viktig for å hindre reproduksjon av forskjellar. Ja, heilt fram til inntoget i den førre regjeringa var Venstre einig med Senterpartiet i innhaldet i den gamle privatskulelova og åtvare mot oppretting av friskular som ikkje utgjorde eit pedagogisk alternativ eller eit livssynsalternativ.

Mitt spørsmål til representanten Dørum må vere: Kva er det som har endra seg i samfunnet som gjer at Venstre no ønskjer større innslag av private tilbod i skuleverket?

Odd Einar Dørum (V) [22:45:16]: Vi står ved den loven vi la fram. Men debatttemaet i dag er frysforlaget. Frysforlaget er slik at 40 godkjente søknader ble stoppet. En del av søknadene er fra skoler som bl.a. representantens parti er sterk tilhenger av. Det er skoler etter pedagogiske prinsipp og etter religiøse prinsipp som stoppes.

Jeg skal ikke returnere spørsmålet. Venstre står fast på to hovedprinsipper: en sterk offentlig skole, og at vi tåler at foreldreretten også kan utøves ved å ha friskoler ved siden av. Vi mente at den friskoleloven vi fikk, fikk gode kvalitetsforbedringer bl.a. ved å stille kvalitetskrav. Vi står fast på at det var bra og riktig.

Men når så hele skolehistorien trekkes fram, la meg svare. Jeg satt i den regjeringen og var ganske stolt over å bryte den reformpedagogiske runden hvor man nesten ikke var stolt over å kunne noe, og som førte til et kunnskapsløft som de sittende regjeringspartiene var glad for at man kunne få og føre videre. Jeg er stolt over å ha vært med på å gjenreise faget i skolen. Jeg er stolt over at jeg har vært med på å slåss for et pedagogisk mangfold og i det mangfoldet er det også rom for friskoler ut fra våre konvensjoner. Det er mulig at der skilles veiene mellom Venstre og Senterpartiet.

Freddy de Ruiten (A) [22:46:32]: Angrep er tydeligvis det beste forsvar her i dag.

Jeg lurer litt på hvorfor representanten Dørum ikke sier noe som helst om de private, kommersielle skoleaktørene som John Bauer og Sonans som søkte om flere tusen skoleplasser, og etter hvert fikk dem innvilget. Det snakkes om mye annet, men det temaet unngår representanten Dørum hele tiden.

Til stadighet er det gjentatt også i innlegget til representanten Dørum det med politisk klokskap. Da har jeg lyst til å spørre: Var det politisk klokskap den forrige regjeringen utviste da de hadde tapt valget og godkjente – stikk i strid med faginstansen Utdanningsdirektoratet –

flere tusen skoleplasser og herunder svært mange private, kommersielle skoleplasser i videregående skole?

Odd Einar Dørum (V) [22:47:31]: Det er helt klart at den regjering som sitter, ikke er et forretningsministerium før den blir det. En regjering står inne for det som er å forvalte loven. Det gjorde tidligere statsråd Clemet.

Men det som er temaet i dag, apropos angrep, er at representanten unnlater å svare på det som er følgene av frysloven. Det som er følgen av frysloven, er at man gir noe tilbakevirkende kraft etter at det i eksisterende lov er blitt slått fast at disse skolene er godkjent. Her er det også skoler som regjeringspartiene sa at man ikke ønsket å ramme. Det er et faktum.

Det er også et faktum at man ikke har klart å rydde av veien hvorfor man i all verden skulle ramme skoler som drives etter såkalt 6A, altså skoler som driver med et bredt samfunnsmessig oppdrag, og fagskoler. Vi har aldri fått et skikkelig svar på hvorfor. Det bare skjer når frysloven kommer.

Det er også slik, som jeg nå skal gjenta, så jeg er sikker på å få svar, at ingen skal risikere å miste utdanningsstøtten. Det er en sammensatt sak, og jeg har valgt å forholde meg til frysloven. Debatt om en kommende friskolelov skal vi ta når den kommer.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Øystein Djupedal [22:48:47]: Regjeringspartiene gikk til valg på at vi ønsker en ny friskolelov. Det er den vi i første omgang nå behandler i dagens innstilling. Vår sentrale målsetting har vært å styrke den offentlige, mangfoldige fellesskolen. Vi hadde et annet syn på friskolen den gangen friskoleloven ble vedtatt i forrige periode, og vi gikk til valg på at vi ønsket å endre den.

Formålet med de lovendringer som Odelstinget i dag skal ta stilling til, var å stoppe den ukontrollerte veksten i friskoler. Det følger av Soria Moria-erklæringen:

«Regjeringen vil gjennomgå regelverk og støtteordninger for private skoler for å stramme inn utbredelsen av private skoler som ikke utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen.»

Regjeringen vil legge fram et forslag til lov som i hovedsak bygger på hovedprinsippene i den tidligere privatskoleloven. Med dette for øye har jeg satt i gang en fullstendig gjennomgang av friskoleloven. Forslaget om omfattende og helhetlige lovendringer vil bli sendt på høring høsten 2006, og lagt fram for Stortinget våren 2007.

Utviklingen i den norske skolen de siste 10–15 år, og den generelle samfunnsutvikling, gjør at det har vært nødvendig med en grundig utredning av hva som må regnes som pedagogiske alternativ, og på hvilket grunnlag religiøse skoler skal kunne opprettes. Inntil ny lov er på plass, har det vært nødvendig å stoppe den ukontrollerte veksten i friskoler. Dette er bakgrunnen for forslaget til midlertidig lovendring. Uten en rask kursendring ville veksten i friskoleplasser ha blitt betydelig og irreversibel.

I denne sammenhengen vil jeg peke på følgende: Dersom alle godkjente og omsøkte elevplasser i friskolen henholdsvis høsten 2005 og våren 2006 hadde blitt tatt i bruk, ville det ha betydd en økning på ca. 6 800 plasser i grunnskolen, ca. 40 skoler, og ca. 15 000 elevplasser i den videregående skolen, ca. 75 skoler.

Økningen i antall elever i videregående friskoler ville ha utgjort ca. 150 pst., mens økningen når det gjelder frittstående grunnskoler, ville ha vært på ca. 50 pst. Det er grunn til å understreke at av de ca. 15 000 plassene på videregående skole er det bare et titalls plasser som ikke dreier seg om skoler à la John Bauer, Sonans eller Akademiet. Så langt jeg er i stand til å se i mine papirer i dag, er det bare to skoler med til sammen noen titalls elever som ville ha pedagogiske eller andre alternativ enn det som er i disse andre Bauer-skolene eller R94-skoler som de ofte blir kalt.

I tillegg er det riktig, som flere har understreket, at svært mange av disse skolene ble godkjent etter at den forrige regjeringen tapte valget, da den visste at vår regjering satt og forhandlet fram en ny plattform på Soria Moria, med et annet innhold og et annet syn på friskoler enn det den avgående regjering hadde.

Forslaget i proposisjonen har fått tilslutning i innstillingen, og det er jeg glad for. Det foreslås at adgangen til å få godkjent nye friskoler midlertidig stoppes. Videre foreslås det at godkjente skoler som ikke var i drift 13. desember 2005, ikke får drive virksomhet etter friskoleloven.

Det foreslås at det i særlige tilfeller skal være mulig å gjøre unntak. Unntak er først og fremst aktuelt for såkalte grendeskoler. Dette gjelder både skoler som følger offentlige læreplaner, og skoler som utgjør et pedagogisk eller religiøst alternativ.

Til behandling er også forslag om endring i fagskoleloven, som flere har vært inne på. Jeg viser til at Stortinget har bedt om en avklaring av forholdet mellom friskolelovens kapittel 6A og fagskoleloven. Det er vist til at det er problematisk at utdanninger som etter objektive kriterier ligger på samme nivå, kan bli godkjent av to ulike lover, og at dette skaper uklarhet. I proposisjonen varsler vi at denne avklaringen vil bli foretatt i forbindelse med gjennomgangen av friskoleloven som skal legges fram for Stortinget våren 2007.

I en slik situasjon, der det skal foretas en slik avklaring, og der finansieringsordningen for fagskolen skal utredes, ville det være uheldig og få en bevegelse fra friskolelovens kapittel 6A til fagskoleloven, slik at flere institusjoner får rettskrav på finansiering etter friskolelovens regler, uavhengig av framtidig finansieringsordning for fagskoler. Dette er bakgrunnen for forslaget om å endre § 8 annet ledd i fagskoleloven. La meg understreke at lovforslaget ikke innebærer dårligere økonomiske rammevilkår for skoler som har godkjenning etter friskoleloven kapittel 6A, ettersom de fortsatt har finansiering etter friskoleloven. Forslaget til endring i fagskoleloven innebærer at de kapittel 6A-skolene som får fagskolegodkjenning etter 16. desember 2005, og som velger å drive sin virksomhet

etter fagskoleloven, ikke lenger vil ha rettskrav på finansiering etter reglene i friskoleloven slik de har i dag.

La meg til slutt bemerke: I innstillingen gjentas fra mindretallets side, og også i denne debatten, påstander om at forvaltningsrettslige prinsipper settes til side. Dette er ikke riktig, og jeg viser her til den innstillingen som foreligger og også til uttalelser fra lovavdelingen i Justisdepartementet som er krystallklare på dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anders Anundsen (FrP) [22:54:05]: I det siste har vel ikke lovavdelingen uttalt seg så mye om det. De har uttalt seg om Grunnloven § 97, og det er to forskjellige ting.

Kunnskapsdepartementet har også ansvaret for barnehagedekningen, og tre fjerdedeler av den barnehagesatsingen som Regjeringen nå legger opp til, står private barnehageutbydere for. Det er veldig positivt. Statsråden har på mange måter, også i media, hyllert de private barnehagenes innsats for å sikre barnehagedekningen. Hvorfor er det da så ille at private også ønsker å drive skole? Både barnehager og videregående opplæring er frivillige tilbud for dem som benytter seg av det.

Er det så viktig med private tilbud i barnehagesektoren fordi statsrådets partileder er avhengig av en tilstrekkelig barnehagedekning – er det virkelig så banalt og enkelt?

Statsråd Øystein Djupedal [22:55:03]: Nei, selvfølgelig er det ikke slik. I skolen er det et obligatorisk tilbud for dem som skal gå på skolen. Barnehagen er et frivillig tilbud. Vår finansiering av barnehagesektoren er likebehandling for offentlige og private barnehager. Det betyr at finansieringsordningen som sådan ikke legger opp til noen forskjellsbehandling av hvordan dette er, men kommunen er instansen som har ansvaret for – som det står i barnehageavtalen – å tilrettelegge for et tilbud om barnehageplass til dem som måtte ønske det – det være seg i offentlig eller privat regi. Det er fortsatt slik at barnehagene styres av en rammeplan, og de som ikke ønsker en barnehageplass, har selvfølgelig anledning til ikke å ha det. Dette er helt opp til foreldrene. Det betyr at barnehagen og skolen har et substansielt forskjellig innhold, nemlig at barnehagen er et frivillig tilbud, mens skolen er et obligatorisk tilbud.

Ine Marie Eriksen (H) [22:55:59]: Flere av statsrådets partikolleger og regjeringskollegaer har i løpet av debatten vært inne på den entydige segregeringseffekten et visst innslag av friskoler har på samfunnet. Kanskje statsråden kan bidra til å oppklare dette, siden ingen andre av hans kollegaer har kunnet det.

Kan statsråden framlegge dokumentasjon på at et visst innslag av friskoler fører til entydig økt segregering? Er statsråden kjent med forskning om det motsatte, nemlig at et visst innslag av friskoler fører til redusert segregering, eller ingen segregeringseffekt overhodet? Jeg tar gjerne svaret skriftlig dersom statsråden ikke kan svare på stående fot.

Statsråd Øystein Djupedal [22:56:42]: Det finnes mye og omfattende forskning på dette, særlig fra vårt naboland Sverige. Men det er riktig at mye av forskningen går i litt forskjellig retning. Det er også riktig å understreke at det finnes grunnlag for å si at studiene imidlertid peker i den retningen at valgfrihet forsterker segregasjon. Dette framkommer i det forskningsprosjektet som er nevnt tidligere i debatten, fra Sun-Joon Hwang, som er enhetssjef i Skolverket. I tillegg står det at studiene viser at valgfriheten i første rekke forutsettes brukt av de velutdannede. Det er mange ulike konklusjoner på dette, men det er grunnlag for å si at hovedtyngden av forskning viser at man går i retning av segregering. Jeg tror nok også det er riktig å si at det finnes noe forskning som viser det motsatte. Særlig de siste rapportene, når friskoleloven i Sverige nå har vært oppe til debatt på nytt, viser at tendensen er – så langt jeg er i stand til å huske dette – at det viser seg at det er et klart tegn til økt segregering.

Ola T. Lånke (KrF) [22:57:50]: Jeg tillater meg å spørre statsråd Djupedal om det var verdt prisen. Var det verdt prisen å sette en strek over den godkjenningen som var gitt til 40 friskoler, slik at de ikke kunne etablere seg? Var det verdt prisen når man i beste fall måtte bevege seg på kant med Grunnloven og i alle fall bryte god forvaltningsskikk? Her fikk man et svært sjenerøst tilbud fra 40 friskoler som var villige til å redusere tallet på plasser fra 22 000 – og jeg registrerer igjen at statsråden fortsatt opererer med 22 000 plasser – til under en fjerdedel, til 5 000. Mitt spørsmål går også på om statsråden overhodet har registrert at det kom et slik tilbud? Man kunne ha unngått denne konflikten, man kunne fått til en myk landing i friskoleproblemet, og man kunne ha sluppet til de plassene som ikke ville vært noen trussel mot noen som helst offentlig skole i Norge.

Var det verdt det? Hvorfor i all verden er man ikke villig til å vike en eneste tomme, men står så sterkt på det man har foreslått?

Statsråd Øystein Djupedal [22:58:59]: Siden dette er et gjentakende tema i debatten, vil jeg sitere fra lovavdelingen i Justisdepartementet, som man ikke kan diktere konklusjoner for – la meg bemerke det. Lovavdelingen er totalt uavhengig – deres konklusjoner har andre regjeringer, også vår regjering, hvilt tungt på. Det sies i konklusjonen – bare så denne debatten kan avsluttes:

«Vi finner grunn til å peke på at en her ikke befinner seg i grenseområdet for hva som vil rammes av tilbakerevirkningsforbudet i Grunnloven § 97.

Vi tilføyer at vi ikke kan se at det på annet grunnlag generelt skulle være rom for et erstatningsansvar for staten for økonomisk tap som følge av at Stortinget ved lov griper inn i tillatelser til å drive friskole som skisert foran.»

Det betyr at denne debatten egentlig er en ikke-debatt. Poenget er at dette har lovavdelingen uttalt seg om, og konklusjonen var som sitert over.

Til det andre spørsmålet må jeg si følgende: Ja, vi stod foran en ukontrollert vekst av antall friskoleplasser som

gjorde at det var helt nødvendig å gjøre vedtak som hindret en irreversibel utvikling. Realiteten er at i representanten Lånkes hjemfylke, og i hjemfylkene til alle representantene i salen, hadde vi fått en etablering av så mange kommersielle skoler innenfor videregående skole – og også på grunnskolenivå – at det hadde vært meget krevende for utdanningsmyndighetene å dimensjonere en god offentlig utdanning.

Odd Einar Dørum (V) [23:00:10]: Jeg konstaterer at statsråden ved direkte sitat bekrefter det jeg har sagt tidligere: Når det gjelder de såkalte 6A-skolene og fagskolene, har man av hensiktsmessighetsgrunner valgt å ta dem med i frysloven. Det er et veldig klart politisk signal, for det betyr at man for sikkerhets skyld tar med noen som i grunnen ikke er omstridt, og som det aldri har vært reist tvil om. Jeg tar bare til etterretning at det nå er klart slått fast fra statsrådets side.

Jeg skal for fjerde gang i dag prøve meg på spørsmålet mitt. Kan statsråden, med den mulighet han har gjennom instruks og forskriftshjemmel, gi det klare signal at ingen studenter ved 6A-skoler eller fagskoler – som i dag er i den situasjon at de utelukkende har offentlig støtte gjennom utdanningsstøtten – skal komme i den situasjon at de mister denne støtten som følge av frysloven, eller som følge av virkninger av tidligere lover hvor man har gitt forskriftshjemler? Kan statsråden gi den garantien at ingen studenter ved 6A-skoler og fagskoler skal miste sin utdanningsstøtte?

Statsråd Øystein Djupedal [23:01:18]: Som jeg sa i mitt hovedinnlegg, er grunnen til at fagskolene må være en del av dette, at det finnes to parallelle godkjenningssystemer. Det betyr at alle de skoler som har tidligere godkjenning, vil ha den samme finansieringen, men det er fordi det har vært et ønske om at fagskolene skal gjennomgås. La meg si at det har vært et bredt ønske i Stortinget om at fagskolene skal gjennomgås, fordi de gjennom mange utdanningsreformer har fått en mellomstilling, eller en parallell stilling, over videregående skole-nivå, men det gis ikke høyere utdanning. Det betyr at der finnes det mange forskjellige skoler, både bibelskoler, helse- og sosialskoler, kunstsoler og ulike skoler som er viktige. La meg for all del understreke at dette ikke gjøres fordi vi ønsker å ramme disse skolene, eller å berøre disse skolene, men fordi vi mener at de bør få en bedre lovforankring enn det de har i dag.

På det siste spørsmålet fra representanten Dørum kan jeg svare at jeg kjenner bare til én skole som kan berøres av dette, og det er Spin Off. De vil få godkjent støtterett i Lånkekassen som tidligere. Øvrige skoler kjenner jeg ikke til.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [23:02:17]: Jeg registrerer at statsråden nok en gang påstår at videregående skole er obligatorisk. Men det er et annet forhold jeg ikke vil slippe helt.

Det er en rekke skoler som har søkt såkalt 6A-godkjenning for å kunne beholde statlig godkjenning etter over-

gangsordningen i 2007. Andre skoler har gjennomført hele prosessen ved å tilpasse lærerplanen til fagskolekravene, i tillit til at stortingsvedtaket fra 2003 skulle gjelde. Disse skolene opplever nå at selve eksistensgrunnlaget for skolene er i fare. Er det ikke direkte ulogisk at de såkalte 6A-skolene, som ikke driver i konkurranse med fylkeskommunene, ser ut til å bli rammet hardt av den midlertidige loven?

Statsråd Øystein Djupedal [23:03:04]: Så langt jeg kjenner til, er det ingen skoler som rammes av dette på den måten som representanten her reiser spørsmål om. Vi har altså et system med to parallelle godkjenninger. Alle de skolene som har godkjenning, vil fortsatt få økonomisk støtte fra staten, og så starter vi en prosess for å gjennomgå fagskolelovens lovmessige forankring. Økonomisk støtte vil også være en del av dette.

Så langt jeg kjenner til, er det ingen skoler som kan føle noen grad av utrygghet rundt dette, men de vil da få sin forankring i det lovverket de i dag har støtte fra. Dette spørsmålet vil det bli rikelig anledning for Stortinget å komme tilbake til.

Men la meg igjen understreke dette poenget, som jeg tror også Fremskrittspartiet vil være enig i, at gjennom mange utdanningsreformer har fagskolene en mellomstilling som er uavklart. De får da godkjenning gjennom to ulike lovverk. Bare det i seg selv kan det være grunn til å se nærmere på. Det betyr at vi vil komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av dette, også fordi fagskolene har så mange forskjellige innhold. Som jeg sa til representanten Dørum i en tidligere replikk: Det er alt fra kunstskoler til helse- og sosialutdanning, til bibelskoler og ulike andre, viktige skoler som vårt samfunn ønsker. Vårt mål er ikke at disse skal få uforutsigbarhet, men vi har bruk for en gjennomgang.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Freddy de Ruiten (A) [23:04:27]: Det har kommet fram mye interessant i debatten. Det mest interessante jeg har merket meg, er at Fremskrittspartiet på tross av at de ønsker 100 pst. finansiering av private skoler, ikke vil forby skolepenger. Det kan jo bli ganske interessant at en får 100 pst. finansiering, og i tillegg kan ta en ganske solid slump med skolepenger fra den enkelte elev. Det synes jeg var klargjørende, og det blir veldig all right i tiden framover å diskutere privatskolepolitikk med Fremskrittspartiet.

Så ble det også sagt at denne debatten ikke handler om framtiden. Jo, det er nettopp det den gjør. Den handler i aller høyeste grad om framtiden. Den handler om hva slags samfunn vi skal ha i framtiden. Skal vårt samfunn være et samfunn for folk flest, eller bare for noen få utvalgte?

Vi har grunn til å være stolte av den norske velferdsstaten. Det er en velferdsmodell som viser seg å gi rom for økonomisk vekst, kombinert med relativt små sosiale og økonomiske forskjeller mellom folk. For oss i Arbeiderpartiet er en godt utviklet velferdsstat ensbetydende med et trygt og rettferdig samfunn som gir spillerom og mulig-

heter for det enkelte mennesket, uansett bakgrunn, og uten at det går ut over andre.

Dette lovforslaget handler om å slå ring om og videreutvikle velferdsstaten til beste for folk flest. Skolen er en grunnpilar i vår velferdsmodell. Arbeiderpartiet har gjennom generasjoner kjempet for like muligheter til utdanning for alle. Det har vært mange tøffe tak med høyresiden, som har ønsket en annen skolepolitikk, så dagens motsetninger er ikke noe nytt fenomen.

Vi er stolte av den offentlige fellesskolen, men vi ser selvsagt at det er rom for forbedringer. Derfor satser vi tungt på et kunnskapsløft i skolen, og i motsetning til den forrige regjeringen innser vi at kvalitet koster. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i dag setter en stopper for en storstilt privatisering og kommersialisering av skolen.

Jeg er også glad for at vi har opinionen i ryggen. Ja, faktisk er det slik at en stor andel av Høyres og Fremskrittspartiets velgere også synes at nok er nok. Likevel synes vi at det er helt greit at Høyre og Fremskrittspartiet omfavner de kommersielle, private skolene. På den måten får vi fram tydelige politiske forskjeller, og det er spesielt hyggelig for oss i Arbeiderpartiet at Fremskrittspartiet tydeliggjør at de er et klassisk høyreparti, som definitivt ikke er for folk flest. Vi håper imidlertid at Venstre og Kristelig Folkeparti vurderer det de gjør i salen i dag, opp mot det som har vært deres tidligere politikk. Dessuten skal vi ha en prosess fram mot en ny privatskolelov. Da håper vi at Venstre og Kristelig Folkeparti endelig snur ryggen til private, kommersielle skoleaktører.

Til slutt vil jeg peke på to argumenter som er blitt flittig brukt av høyresiden i privatskoledebatten. Påstand nr. 1: Det er ikke lov å tjene penger på privatskole drift. Jeg vil i den forbindelse sitere Terje Hansen, som er professor ved Institutt for foretaksøkonomi ved Norges Handelshøyskole. Han sa i Bergens Tidende 13. april 2005:

«De som har laget regelverket er forretningsmessig sett amatører.»

Han sa videre:

«De har derfor oversett at det er mulig å få avkastning på investeringene på andre måter enn gjennom aksjeutbytte til eierne.»

Det er mange av oss som har store problemer med å se hvorfor børsnoterte selskaper, som f.eks. den svenske skolekjeden John Bauer, vil drive skole i Norge uten å tjene ett øre.

Påstand nr. 2, som delvis er gjentatt her i salen i dag: Kun 1–2 pst. av elevene i grunnskolen og den videregående skolen går på private skoler. Det er feil. Ifølge Statistisk sentralbyrå er tallet 5 pst. for skoleåret 2004/2005. Hvis derimot høyresiden hadde fått fortsette sin privatisering, kunne opptil 13 pst. av elevene gått i private videregående skoler fra høsten 2006.

Når vi vet at de kommersielle aktørene stort sett har vært interessert i å etablere seg i byene, og da innenfor studiespesialiserende tilbud, er prosentandelen langt høyere i disse områdene og innenfor disse tilbudene. Det kan helt sikkert representanten Lånke utdype mer, ettersom han er fra Trondheim, en av de byene hvor prosentandelen

kommersielle private skoleaktører hadde blitt svært høy uten denne loven.

Konklusjonen vår i Arbeiderpartiet er derfor soleklar: Denne frysloven er helt nødvendig for å sikre et godt skoletilbud for folk flest.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [23:09:45]: Regjeringspartiene legger i sine uttalelser i denne saken vekt på at den offentlige skolen må oppleves som så trygg og god at den er det naturlige valget for de fleste foreldre. Jeg er ganske sikker på at de fleste representanter i denne sal kan si seg enig i et slikt fromt ønske. Men én ting er å ha et ønske eller en visjon, noe annet er det å ha et mål. Og hvis en har et mål, må en også sørge for de virkemidlene som er nødvendige for å kunne nå målet.

Norsk skolevesen i dag er i hovedsak offentlig finansiert og drevet. Men har vi en god skole, og hva legger vi egentlig i det begrepet? Hvis en går ut fra at skolen skal være et sted å lære og ikke bare et sted å være, må det vel være fokus på læringsutbyttet som gir svaret på om skolen er god eller ikke. Det må være fokus på at det enkelte individ ut fra sine forutsetninger får utviklet sin ansvarsfølelse, pliktfølelse, dannelse og selvtillit. Det kan gi oss svaret på om vi har en god skole.

Nå er det mye godt i norsk skole, men resultatene står overhodet ikke i forhold til de ressursene som hvert år tilføres skolen. Dette kommer fram gjennom internasjonale undersøkelser som PISA og TIMSS, hvor norske elever gjør det oppsiktsvekkende dårlig i forhold til det Norge som nasjon bidrar med til skolevesenet. Vi sakker akterut i forhold til land det er naturlig å sammenlikne oss med og land vi skal konkurrere med. En av de viktigste årsakene til denne negative utviklingen er etter min og Fremskrittspartiets oppfatning den ensidige satsingen fra de sosialistiske partiene på enhetsskolen og fellesskolen. Gjennom en utstrakt tro på ensretting og ensartethet har norsk skole blitt innrettet mot en slags gjennomsnittselev som ikke finnes. For Fremskrittspartiet er det grunnleggende at vi er født forskjellige, og vår ideologi går ut på at det enkelte mennesket skal ha mulighet til å opprettholde sin individuelle egenart. Det skal være mulig å realisere sine personlige drømmer og la seg berike av de impulser mangfoldet rundt oss bringer med seg, og ikke minst skal det være mulig å velge mellom ulike alternativer. Nettopp det faktum at hvert enkelt menneske er unikt, gjør at vi mener likhetstankegangen var, er og vil bli feilslått. Fremskrittspartiet vil heller ha en samfunnsutvikling hvor en vektlegger at mennesker behandles som likeverdige. Det å behandle noen som likeverdige vil faktisk bety at de må behandles forskjellig ut fra sine ulikheter.

Sosialistene ønsker ikke en slik differensiering og et slikt mangfold. For dem synes det som om det er enda mer av den medisinen som ikke virker, som er løsningen. Arbeiderpartiets nestformann, professor Edvard Bull, skrev i 1920-årene i boken «Kommunisme og religion»:

«Barna skal gjøres til sosialister, og det er lærerne som skal gjøre dem til det. Skal vi skape den sosialistiske skole, må vi ha makten i skolestyre og kommunistyre og bruke den hensynsløst.»

Vel, jeg skal ikke påstå at dagens regjering følger professor Bulls oppskrift, men at deres håndtering av friskoleloven oppfattes som en nærmest hensynsløs maktdemonstrasjon, er hevet over tvil. Sosialistenes retorikk i valgkampen er kraftig tilbakevist i utredninger fra bl.a. NIFU STEP. I sin iver etter å stoppe friskolene får dette også særlig konsekvenser for fagskolene, og det stopper den positive utviklingen som var på gang.

Flertallet sier i sine merknader:

«Fagskolene mottar i dag svært ulik finansiering fra det offentlige. Blant annet med tanke på helse- og sosialfagutdanningenes plass i fagskolestrukturen, mener flertallet at det er behov for en gjennomgang av loven og finansieringsordningene.»

Problemet er imidlertid at det samme uttalte et enstemmig storting under budsjettbehandlingen i 2004. Da bad en departementet legge fram en sak i løpet av 2005 med avklaring av finansieringsordningen for alle godkjente fagskoler, og med en avklaring av forholdet mellom videregående skoler og fagskoler. Det er dagens regjering som nå skyver hele denne avklaringen minst to år ut i tid. De skaper usikkerhet for flere kunstfagskoler og uvisshet rundt grunnutdanning og videreutdanningsløp innen helse- og sosialfag. Det er sosialistene som har ansvaret for at de såkalte kvinne-dominerte myke fag kun får halvparten så mye statlig støtte som de mannsdominerte tekniske fag. Det er dagens regjering som har ansvaret for at en rekke godt voksne ufaglærte pleieassistenter ikke får tilbud om fagskoleutdanning, men må betale mange tusen av egen lomme til aktører som AOF for å få en formalisert utdanning. Med en slik politikk er det en gåte for undertegnende hvordan Regjeringen skal kunne nå sitt mål om 10 000 nye årsverk i eldreomsorgen i denne perioden, i hvert fall hvis en legger til grunn at det er snakk om faglært personell.

Alle disse konsekvensene får vi fordi Regjeringen har skapt seg et imaginært fiendebilde av noen skoleprofitører som er ute etter å utarme den offentlige skolen, til tross for at Regjeringen vet eller burde vite at friskolene etter friskoleloven er entydig «non profit»-virksomhet. Det er ikke tillatt å ta ut overskudd eller å gi overføringer til eierne direkte eller i form av kostnadsfordeling, og friskolene er ikke å se på som næringsvirksomhet. Historisk sett er det ikke en ukjent taktikk Regjeringen her benytter. Ved å rette fokus mot en innbilt fiende får sosialistene fokuset vekk fra hva som egentlig er galt i norsk skole, og de unngår behendig kritiske spørsmål om det ikke faktisk har vært deres egen sosialistiske politikk som har ført til de dårlige resultatene vi er vitne til.

Anna Ljunggren (A) [23:14:41]: Arbeiderpartiet mener at en god offentlig skole for alle er den viktigste faktoren for å redusere klasseforskjeller. Nå når Norge har blitt et flerkulturelt samfunn, så er det viktig at alle går på den samme skolen.

Denne midlertidige loven er i aller høyeste grad en lov tuftet på ideologi og en konkret oppfølging av Soria Moria-erklæringen. De private skolene får ikke muligheten til å starte opp i så stor grad som den borgerlige regjeringen

ønsket. Dette er ikke en debatt om helse- og sosialfagutdanningen, flere hender i arbeid, eller hvorvidt forvaltningsrettslige prinsipper er satt på prøve. Dette dreier seg om hvorvidt våre barn og barnebarn skal gå på skole i nærmiljøet sammen med barn med ulik sosial bakgrunn, hudfarge og religion, med ulike bosteder, med jevn fordeling av kjønn og barn med foreldre med ulik størrelse på pengeboken.

Arbeiderpartiet ønsker en sterk offentlig skole. Vi er redd for at vi utvikler A- og B-skoler ved fri flyt av private skoler. I Sverige, etter at den borgerlige Bildt-regjeringen i 1992 tillot etablering av friskoler og fritt skolevalg i grunnskolen, ser man at de skolene som er vinnere, er de som ligger i boområder med høystatus, og de skolene som satser aktivt på markedsføring og profilering. Dette gjelder både offentlige skoler og private skoler. Offentlige skoler ligger og skal ligge spredt utover byene og distriktene der barna bor, mens en privat skole kan etableres hvor det passer skoleeieren best. Offentlige skoler skal og bør ikke bruke pengene sine til reklamebrosjyrer. Det er ikke det skolen er til for. Skolen er til for å gi våre etterfølgere den best kvalifiserte undervisningen og sosiale ballasten for å klare seg videre i livet. I Sverige viser undersøkelsen at skal et skolesystem med valgfrihet og frittstående skoler fungere, krever det at elevene og foreldrene får informasjon om skolene og kvaliteten ved dem. Den viser også at foreldre med høy utdanning har større muligheter til å søke etter og utnytte informasjon om valgfrihet til skoler. Vi mener at den offentlige fellesskolen best ivaretar behovene hos elevene.

I Sverige kan vi klart se at åpningen for kommersielle skoler har medført at foreldrenes utdanningsnivå styrer valget av skole. Dette kan gi større forskjeller i utdanningstilbudet og mer ensidige skolemiljøer på den enkelte skole, som igjen gir mindre sosial læring – selv om de private skolene i Sverige får 100 pst. statlig støtte.

Høyresidens kritiske røster er preget av oppfatninger av at den offentlige skolen er en kvern hvor alle barna skal gjennom nøyaktig det samme systemet, og at alle kommer ut helt like. Se rundt på oss i salen her i dag! De fleste av oss har gått i den offentlige skolen, og vi har alle utviklet oss i forskjellige retninger, vi har ulik ideologisk tro og ulik utdanning. Jeg vil heller si at det er motsatt, at barna i privatskolene i større grad utvikler seg likt: De går på en skole med samme typer elever og ofte med elever med samme bakgrunn. Igjen blir det de elevene med samme bakgrunn som blir igjen på den offentlige skolen. Dette fører til økende sortering. Jeg mener det viktigste er å heve kvaliteten i den offentlige skolen og å unngå nettopp sortering.

Hvis kunnskapsministeren ikke hadde iverksatt frys av friskolene, ville antallet elevplasser ved privatskolene vært fordoblet fra høsten 2006. Rundt 20 000 nye elevplasser er det nevnt i dag. De ville blitt etablert innen private skoler, og den offentlige skolen i byene ville helt klart blitt rammet verst. Se f.eks. på Drammen: Der ville så å si halve elevmassen på videregående nivå gått på kommersielle skoler. Jeg vil presisere at dette bare er en frys som

varer i ett år. Arbeidet med en ny friskolelov er allerede i gang.

Arbeiderpartiet er opptatt av mangfold i den norske skolen. Vi vil ha et supplement til den offentlige skolen for foreldre og elever som ønsker en annen type undervisning. Vi er ikke sterke motstandere av pedagogiske og religiøse alternativer. Men utviklingen i den norske skolen og samfunnsutviklingen generelt gjør det nødvendig å utrede grundig hva som regnes som pedagogiske alternativer, og på hvilket grunnlag religiøse skoler skal kunne opprettes. Det har kunnskapsministeren nevnt tidligere i dag, men jeg føler for å gjenta det.

Da friskoleloven ble vedtatt i Stortinget 27. mai i 2003, sa representanten Jan Sahl fra Kristelig Folkeparti at Samarbeidsregjeringens signaler om satsing på kommuneøkonomien også ville føre til at den kommunale friheten på skoleområdet skulle bli større. Videre sa han:

«Så hevdes det – til en viss grad med rette – at kommunene har lagt ned grendeskoler. Men la meg si det slikt at den loven som vi nå innfører, vil ikke bidra til en økning på dette området, for dette gir foreldrene makt i form av at blir grendeskolen lagt ned, kan de opprette en friskole. Det vil nok gjøre at ethvert kommunestyre vil tenke seg om før de går til et slikt skritt.»

Det stikk motsatte har skjedd.

Jeg er glad for at den loven vi nå vedtar, inneholder en unntaksbestemmelse om grendeskoler. (Presidenten klubber.) Jeg vil oppfordre kunnskapsministeren til å sørge for at de skolene får rask behandling, og at skolene i tråd med merknaden fra Stortinget får muligheten til å starte opp fortest mulig.

Presidenten: Presidenten vil minne om at en kan nytte den tilmålte taletiden, men ikke utover det.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Truls Wickholm (A) [23:20:25]: Regjeringen har lagt fram et forslag om å innføre en frys av den såkalte friskoleloven av 2003. Friskoleloven er en lov som ville ført til større forskjeller ved at vi hadde gått fra en fellesskole til en sorteringsskole. Det ville blitt mindre samarbeid, hardere konkurranse, kommunene ville fått dårligere råd, og det ville gått ut over satsingen på fellesskolen. Kjør på populære skoler betyr at barn ville blitt avvist eller måtte reise langt. Gode lærere kunne trekkes vekk fra den offentlige skolen, og vi ville fått en dårligere integrering. Jeg er meget glad for at velgerne ved stortingsvalget i høst gav sin tilslutning til en annen linje.

I Ot.prp. nr. 43 står det – og vi må anta at det er de faktiske forhold – at det 1. oktober 2005 var 13 000 elever i frittstående grunnskoler og 10 000 i frittstående videregående skoler som følger offentlige læreplaner. Utdanningsdirektoratet har i dag til behandling rundt 150 søknader etter friskoleloven. To tredjedeler av disse friskolene ønsker å følge offentlige læreplaner. Dersom alle godkjente og omsøkte elevplasser i friskoler for høsten 2005 og høsten 2006 hadde blitt tatt i bruk, ville det blitt en økning på 7 000 elevplasser i grunnskoler og 15 000 elev-

plasser i videregående skoler. Økningen i antall elever i friskoler ville med andre ord ha vært på rundt 50 pst. i grunnskolen og 150 pst. i videregående skole. Og som statsråden sa, kun et fåtall av disse videregående skolene ville vært et reelt alternativ.

Deretter kan vi lese hva mindretallet skriver i sin merknad i denne innstillingen:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre konstaterer at det er full politisk enighet om ønskeligheten og viktigheten av en sterk offentlig skole. Den offentlige skolen er – og vil forbli – det dominerende utdanningstilbud innenfor grunnutdanningen. Samtidig er det viktig å holde fast på at det ikke er noen motsetning mellom å arbeide for en sterk offentlig skole og å sikre foreldrene rett og mulighet til å velge en annen opplæring for sine barn.»

Medlemmene mener videre at det er liten grunn til å frykte at den offentlige skolen vil bli utsatt for noen særlig trussel fra de nyankomne skolene.

Jeg greier ikke med min beste vilje å se hvordan dette kan henge sammen: en sterk offentlig skole og en eksplosjon i de kommersielle skolene. Her har vi fra Arbeiderpartiet og regjeringens side hele tiden vært klar på hva vi ønsker. Jeg skulle ønske at opposisjonen også kunne ha vært klar på hva som var deres intensjoner med en ny lov.

Gorm Kjernli (A) [23:23:34]: Ingen skal beskyldes Regjeringen for ikke å følge opp det vi sa i valgkampen. Arbeiderpartiet var imot friskoleloven da den kom. I valgkampen lovet vi å satse mer på den offentlige skolen og stoppe frislippet og den privatiseringen av skolen som den forrige regjeringen la opp til. Nå behandler vi en midlertidig lov som gjør nettopp dette. Det er blitt sagt fra denne talerstolen før, at dette burde ikke komme som noen overraskelse på noen. Vi har ment det hele tiden.

Den norske fellesskolen, med lik rett til utdanning for alle uansett bakgrunn, er en av bærebjelkene i det norske velferdssystemet. Den har ført til at vi har en av verdens høyest utdannede befolkning, og jeg ser en klar sammenheng her. Samtidig mener jeg at friskolelovens innhold og det den åpnet for, utfordret dette. Endringer skjer ikke over natten, men retningen og kursen som den la opp til, ble helt feil for Arbeiderpartiet.

Jeg er glad for at Regjeringen har vist at den ønsker en annen retning i skolepolitikken. Tankene og logikken bak friskoleloven representerte et ideologisk skifte i utdanningspolitikken mot mer marked og mer konkurranse, mer AS-utdanning. Man kan ikke anvende disse prinsippene på noe så grunnleggende og viktig som utdanning. Her er det andre prinsipper som må være i førersetet: lik rett til utdanning for alle, en god skole med fokus på kvalitet, kunnskap, inkludering og integrasjon. Dette tror jeg vi løser best innenfor rammen av den offentlige fellesskolen.

Jeg tror samtlige partier i det norske storting sier at de ønsker å styrke den offentlige skolen og gjøre den enda bedre. Regjeringen viser det i handling ved å begrense veksten i privatskoler og å satse på den offentlige skolen

der de aller fleste elevene går. Vi kan ikke ta midler ut av den offentlige skolen for å putte dem inn i potten for kommersielle aktører – private skoler som skal konkurrere med den offentlige skolen – i den tro at de da blir bedre. Det gjør vi ved å øke ressursene og satsingen på den offentlige skolen.

Mangfoldsargumentet er et argument som ofte trekkes fram. Man øker mangfoldet ved å etablere friskoler. Dette argumentet holder ikke mål. Mangfoldet finner vi også i den offentlige skolen i dag, en skole der alle møtes, en skole som tilbyr ulike linjer, ulike utdanninger, en skole i stadig utvikling og forbedring. En friskole med samme linje, samme type elever med samme bakgrunn og interesser representerer ikke mangfold. Det tenderer til ensretting.

Dette er en midlertidig lov. Jeg ser fram til at departementet til høsten legger fram et forslag til en permanent lov, et lovforslag som tydeliggjør hva som regnes som pedagogiske alternativ, og på hvilket grunnlag religiøse skoler kan opprettes – en ny lov som jeg håper vil få en bredest mulig oppslutning i denne sal.

Dagfinn Høybråten (KrF) [23:26:36]: Tiden er vel kommet til at det er mulig å trekke noen oppsummerende konklusjoner fra denne debatten.

Regjeringspartiene trumfer i dag igjennom det de kaller en hastelov i Stortinget. Jeg mener betegnelsen hastverkslov er mer dekkende. På punkt etter punkt har vi fått tilbakemeldinger om utilsiktede og alvorlige konsekvenser. Like mange ganger har vi opplevd en statsråd som ikke lytter. Regjeringen stanser allerede godkjente friskoler, også dem som er godkjent på et religiøst og pedagogisk grunnlag. Ingen nye religiøse og pedagogiske alternative skoler vil bli godkjent før tidligst i 2008. Og det skjer på tross av hva regjeringspartiene tidligere har sagt. Gjennomgangstonen fra regjeringspartiene både før, under og etter valgkampen har vært at de religiøse skolene og de med alternativ pedagogikk skulle skjermes.

Jeg må si at Senterpartiets parlamentariske leder i salen her i dag leverte et svært lite overbevisende forsøk på å bortforklare hva man egentlig sa før valget, og hva man gjorde etterpå.

Men så sent som i spørretimen 9. november i fjor svarte statsministeren slik på et spørsmål fra meg om friskolene:

«Denne regjeringen har bl.a. gjort det helt klart at den fortsatt ønsker å åpne for, legge til rette for, skoler som har et alternativt pedagogisk eller religiøst grunnlag.»

Derfor har Kristelig Folkeparti appellert til Regjeringen både i denne sal og gjennom brev om å utvide unnaksbestemmelsene i loven slik at også alternative skoler av religiøs eller pedagogisk art fortsatt ville kunne godkjennes. Men statsråden har avfeid forslaget, og i stedet presterer han å kjøre gjennom en lov som rammer dem Regjeringen sa de ikke ville ramme.

Statsråden har valgt å la være å lytte til alle gode forslag til kompromisser, både fra andre partier og fra friskolene selv. Friskolene foreslo et kompromissforslag hvor

de ville kutte antall plasser med over tre fjerdedeler. Det var et sjenerøst forslag, men statsråden avviste det. Og fortsatt snakker statsråden i denne sal som om det forslaget aldri var framsatt. Han refererer fortsatt til de 22 000 skoleplassene, mens man fra friskolene opererer med en fjerdedel. Det er tydelig at det har gått mye prestisje i saken fra Regjeringens side.

Hvis dette er den arbeidsformen statsråden vil velge å legge seg på i tiden framover, kan han se langt etter et samarbeid om den nye permanente loven. Han burde heller lytte til det som var statsministerens arbeidsbeskrivelse for den nye regjeringen i forbindelse med erklæringsdebatten i høst, da statsministeren sa:

«Vi er opptatt av å sikre samarbeid og nær kontakt med regjeringens partienes stortingsgrupper, men vi er som regjering i tillegg opptatt av å ha et samarbeid med opposisjonen. Og selv om det er store og viktige saker vi er uenige om, er vi sikre på at det i denne sal er personer med mye kompetanse og kunnskap som Regjeringen vil ha nytte av å samarbeide med.»

Det har vi sett fint lite til i utdanningspolitikken, og det håper jeg at det blir en endring på. For øvrig må jeg si at det er veldig mye historieløshet fra mange talere i denne sal. Det er slik at friskoleloven som vi fikk i Norge under statsråd Kjell Bondevik, ble kjempet fram i denne sal mot sosialistenes stemmer. Det er også slik at sosialistene stemte mot de aller fleste paragrafene i den friskolelov som vi fikk under Kjell Magne Bondevik. Så det å komme her og si at det er et slags fellesskap mellom Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet når det gjelder støtten til religiøse skoler og alternative skoler, er historieløst (presidenten klubber). Slå det fast!

Ine Marie Eriksen (H) [23:30:03]: Debatten vi har vært vitne til her i dag, har tidvis vist oss politikk på sitt aller verste. Det skjer når vi legger vekk fakta og kunnskap fordi vi er mer opptatt av ideologi og retorikk. Jeg vil kort gripe fatt i noe av det som er blitt sagt.

For eksempel lurer jeg på hvorfor Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet er så opptatt av å late som om friskoler kan være kommersielle og ta utbytte når de ikke kan det, og ikke minst hvorfor de samme partiene gir milliarder i statsstøtte til private barnehager, som kan ta utbytte hvilken dag som helst. Hvorfor er det sånn at man fortsatt prøver å overbevise om at det er sterkt segregerende effekter av friskoler. Nå har statsråd Djupedal måttet stå på talerstolen og avkrefte det Anniken Huitfeldt og andre har sagt i debatten i dag, om at det er entydig store sosiale ulikheter i land som har et visst innslag av friskoler. Det fins altså ikke forskning som kan påvise en sånn entydighet.

Representanten Huitfeldt mente også at kommunene fikk mindre penger å drive skole for mens vi satt i regjering. Realiteten er jo at da vi overtok regjeringsmakt, hadde kommunene 58 052 kr å drive skole for pr. elev. Da vi gikk av, hadde kommunene 63 619 kr å drive skole for pr. elev. Det er en økning, ikke en nedgang.

Det har vært oppe her at det er viktig at alle barn går på samme skole og med samme type elever. Det er altså sånn at i den norske såkalte fellesskolen er det fire ganger så

stor sjanse for at du kommer til å begynne på universitet eller høyskole hvis foreldrene dine har gjort det, som hvis de ikke har gjort det. Vil et visst innslag av friskoler øke eller redusere det? Sannsynligheten er faktisk ganske stor for at det iallfall ikke vil øke segregeringen. Norsk forskning tyder tvert imot på at det kan ha en positiv effekt.

Når Anna Ljunggren sier at det er viktig at alle elever går på den samme skolen og med den samme typen elever, er jo hovedårsaken til at foreldre ønsker seg til friskoler, at de ønsker en mer heterogen elevmasse. De ønsker mer forskjellige elever på vegne av sine barn, og det får de i friskolene. Det får de ikke i den offentlige skolen.

Dette har vært en interessant debatt også, fordi den har stilt fram noen av de tingene som jeg tror det er viktig å gå nærmere inn i når man får den endelige loven til behandling. Blant annet skal det bli meget interessant å se hva som kommer til å være igjen av de religiøse og pedagogiske alternativene når vi ikke skal ha religiøse skoler som er spesielt religiøse, når vi ikke skal ha skoler for muslimer, og de pedagogiske alternativene blir så vanskelige å definere, fordi det nesten ikke fins noe som er alternativt nok lenger så lenge den offentlige skolen har større grad av frihet.

Jeg er veldig spent på hva det kommer ut av det. Min spådom er at vi i Norge i framtida ikke engang kommer til å få se noe som helst som vil være i nærheten av den gamle privatskoleloven. Vi kommer til å se mindre mangfold, færre alternativer, færre muligheter for foreldre og elever til å velge noe annet – rett og slett færre muligheter til å være med og skape et bedre samfunn.

Rolf Terje Klungland (A) [23:33:23]: La meg også få lov til å komme med et litt ideologisk innlegg i skoledebatten. Men la meg innledningsvis gi en kommentar til den internasjonale skolen i Kristiansand, som har vært framme i debatten.

Lovforslaget, som i dag forhåpentligvis vedtas, innebærer at vi unngår en privatisering av skolen som flere opposisjonspolitikere i fylket også er – og var – imot. Skolen i Kristiansand sendte sin søknad etter at Regjeringen hadde varslet frysloven, og de bør derfor ikke være overrasket over at de ikke får behandlet sin søknad. Men når den nye friskoleloven blir behandlet her i salen, vil selvfølgelig også denne skolen bli behandlet ut fra de kriteriene som blir lagt til grunn. Vi har altså ikke sagt at vi er imot at den skal få innvilget denne søknaden. Det får vi se på.

Kanskje er den offentlige skolen Norges største seier med hensyn til å utvikle forskjellssamfunnet. Tenk om ungene i Nord-Irland hadde gått på den samme skolen, ja, tenk om barna i Midtøsten, palestinerne og israelitter, hadde gått på den samme skolen! Da tror jeg det hadde blitt vanskeligere å sprengte klassekamerater i luften, skutt dem eller okkupert dem. Det som er viktig i skolepolitikken, er jo å gå bort fra et forskjellssamfunn og fram mot et samfunn slik som det vi har i Norge.

Vis meg skolesystemet, og jeg skal si hvilket samfunn det er, er det mange vise personer som har sagt før meg. FN har altså kåret Norge til verdens beste samfunn å bo i. Vi bør ære lærere og folk som har skapt dette samfunnet.

Det betyr ikke at vi ikke skal reformere skolen. Selvfølgelig skal vi gjøre det, ut fra den virkelighet som etter hvert kommer. Men vi har altså verdens beste samfunn, og det er bygd på et grunnlag som skolen har lagt.

Alle i denne sal bør være stolte og glade for at det norske folk har stoppet høyrekreftenes privatisering og løp mot et større forskjellssamfunn. Jeg er i hvert fall stolt av alle de unge sosialdemokratene som har vært på talerstolen her i dag og klart gitt uttrykk for at de fortsatt vil ha et samfunn der prinsippet om likhet skal stå sterkt.

Anders Anundsen (FrP) [23:36:31]: En skal ikke la seg forundre over noe, forstår jeg. Det siste innlegget var preget av en del sammenlikninger som iallfall ikke hører hjemme i den norske friskoledebatten. Så fikk jeg sagt det!

Parlamentarisk leder i Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, gav i en replikk tidligere i dag uttrykk for at Fremskrittspartiet ikke svarte på spørsmål. Det er ikke riktig, for det spørsmålet Meltveit Kleppa stilte, ble også stilt av Anniken Huitfeldt, og da ble spørsmålet besvart på en usedvanlig tydelig måte. Det trodde jeg representanten Meltveit Kleppa fikk med seg, og jeg syntes ikke det var riktig å kaste bort Stortingets tid på å besvare det samme spørsmålet to ganger.

Representanten Lena Jensen hevdet fra denne talerstol at svenskene har så negative resultater av de friskolene de har hatt siden 1990-tallet. Det er jo ikke riktig! Jeg lurar på hva slags undersøkelser det vises til her. Det er en rekke undersøkelser som viser akkurat det motsatte, og i tillegg viser undersøkelsene at den svenske oppslutningen om friskolesystemet er utrolig høy. Svenskene er altså kjempefornøyde med sitt friskoletilbud.

I innlegget sitt sier Lena Jensen nesten ikke et ord om kvalitet. Hun snakker kun om sosial utjevning. Jeg trodde også det var viktig å ha et visst fokus på innholdet i skolen, og ikke bare på hvem som går der.

Statsråd Djupedal viser til Soria Moria-erklæringen som grunnlag for at denne loven er kommet. Soria Moria-erklæringen ble til etter valget. Det var ingen som visste i forkant av valget hva resultatet av Soria Moria-erklæringen ble. Vi har hørt referert her mange ganger at det var tvetydige signaler fra Senterpartiet, og ganske klare signaler fra Arbeiderpartiet om at de 40 godkjente friskolene ikke skulle miste godkjenningen. Dette er et uforutsigbart resultat av Regjeringens samarbeid, og det synes jeg rett og slett statsråden og regjeringspartiene bør ta innover seg, og ikke forsøke å bortforklare.

Regjeringspartiene har nesten ikke brukt noe tid på å diskutere denne loven. De har brukt mye tid på bortforklaringer og årsaken til at den fremmes, og mange minutter på talerstolen med å si at de gjør bare det alle burde forvente. Men når man graver litt i arkivene, viser det seg at verden ikke er så enkel.

Jeg synes i grunnen denne debatten avslører at vi sitter igjen med ett grunnleggende spørsmål, særlig etter at statsråd Djupedal i forbindelse med sammenlikningen vi tok i replikkvekslingen tidligere i dag, ikke vil sammenlikne barnehage og videregående skole. Han sier at det

ene er obligatorisk, det andre er det ikke. Videregående skole er ikke obligatorisk. Den har aldri vært det. Den er frivillig akkurat som barnehagen. Jeg etterlyser fortsatt statsrådens klare svar på hvorfor private barnehager er bra når friskoler er noe negativt.

Det siste grunnleggende spørsmålet som er igjen i denne debatten, er: Hvorfor er valgfrihet så farlig? Hva får representanter som Huitfeldt, Ljunggren, Jensen, de Ruiter og statsråd Djupedal til å tro at de vet så mye bedre enn alle andre?

Odd Einar Dørum (V) [23:39:58]: Før valget visste vi at det var en type friskoler som Regjeringen ikke likte. Det vet vi fortsatt. Så har vi fått vite noe i tillegg, nemlig at den i praksis heller ikke liker religiøse og pedagogiske skoler gjennom frysloven. Så har vi også fått bekreftet i tillegg – for sikkerhets skyld – at det var greit å ta med § 6A-skoler og fagskoler, fordi man likevel skulle gjøre et administrativt arbeid. Vi vet at disse liker man heller ikke når man skal lage en lov som dette.

Men så har jeg også fått vite noe annet. Som komiteemedlem har jeg fått følgende kunnskap: I brev til komiteen 22. april er navnet på fem skoler, som risikerer å miste utdanningsstøtten med mindre det skjer noe konkret, nevnt. Det er Det tverrfaglige kunstinstituttet i Bærum, Kunst- og Designfagskolen, Kunstskolen på Rotvold, Norsk Fotofagskole og Tone Lise Akademiet. Så har jeg fått vite en annen ting også, og det er at statsråden kjenner kun én skole, nemlig Spin Off. Da tar jeg det for gitt at dersom statsråden kommer under vær med og får kjennskap til andre skoler, har han etter dette utsagnet etter rimelige, riktige og gode forvaltningsmessige tradisjoner, bekreftet at da vil de få en fair, skikkelig og god behandling. Det var en visshet som nyanserte bildet noe for meg denne kvelden, mens det andre gjorde det ikke.

Vi har hatt en debatt som egentlig handler litt om politisk kultur i samarbeid eller ikke. Tidligere i dag har vi behandlet et Dokument nr. 8-forslag, hvor det kunne spisset seg til. Det hadde vært fullt mulig, men det var vilje til å finne en løsning. En av de skolene het Hopen. Det er en helt spesiell skole, men man fant en løsning fordi det var en vilje til å finne en løsning. Det er en skole som er innenfor, eller i slekt med, det vi snakker om her.

Vi lærer at fordi det – etter min mening, og det vil jeg si rett ut som det er – går en type prestisje i måten man vil «fryse» på, så lar man «frysen» bli – og jeg bruker uttrykket med vilje – en giljotin. Den giljotinen tar med seg flere. Det er slik med giljotiner at begynner man først å bruke dem, går det med flere i dragsuget enn dem man først tenkte på. All historisk kunnskap om bruk av giljotiner har gitt slike dystre resultater. Dagens giljotinbruk, som ligger i friskoleloven, gir bare en historisk påminnelse.

Det er også slik at jeg er utstyrt med den samme politiske hukommelse som representanten Høybråten. Jeg husker hvordan en del skoler som man nå i prinsippet liker, men i praksis ikke liker, ikke var så veldig omtykt tidligere. Jeg skal ikke gå så veldig langt i min politiske hukommelse. Der vil jeg holde meg til det kjente skriftsted at det er større glede over den ene som vender om i tide,

enn over dem som aldri gjør det. Så får vi håpe at det også holder seg til senere debatter i denne salen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [23:42:52]: Eg vil koma med nokre få merknader på tampen av debatten.

For det fyrste gjorde eg meg skuldig i ei misforståing overfor Høgre. Høgre trudde at eg var oppteken av at foreldra skulle kunna velja mellom offentlege skular. Mitt poeng er at det i dei seinare åra har vore ei rekkje foreldre som ikkje har hatt nokon valfridom til å la ungane sine gå på ein offentlig skule, fordi ikkje minst ein stram kommuneøkonomi har medført at skulen har vorte lagd ned.

Komiteens leiar hyllar Høgres kommuneøkonomi, men det er eit faktum at det året då friskulelova vart vedteken, melde 55 pst. av kommunane i ei undersøking at dei måtte kutta nettopp i skulen. Dette står i sterk motsetning til den veksten i frie inntekter som dagens regjering no har sørgd for – 8 milliardar kr over to år.

Så skulda Høybråten fleire her for manglande evne til å lytta, for prestisje og for historieløyse. Med omsyn til prestisje i denne saka, kjenner eg meg ikkje igjen. Manglande evne til å lytta, sa han. Det må i så fall òg gå til Høybråten sjølv, som då ikkje er villig til å ta inn over seg at når det gjeld juridisk rådgjeving, korleis søknadene her skulle handterast, har til og med juristane tilrådd Kristne Friskolers Forbund å satsa på likebehandling.

Så til historieløysa. Redaktør Rimehaug i Vårt Land skreiv den dagen friskulelova vart vedteken:

«Når det nå åpnes for fri konkurranse om skoledrift, er det mye som taler for at privatskolene vil stikke av med seieren, og få de beste elevene og de mest ressurssterke foreldrene. En slik utvikling mot en ny klassepreget skole vil være et tilbakeslag for den tenkning som lå bak friskolebevegelsen og Kjell Bondeviks privatskolelov.»

Det er òg ein del av historieframstillinga.

Så er det nok rett at SV og Arbeidarpartiet har bevega seg frå det som skjedde den gongen og til no, men det er altså tilfellet at regjeringspartia no står saman om å snikra på ei ny lov som skal vareta skular baserte på livssyn og på alternativ pedagogikk.

Eg ser fram til eit breitt samarbeid ikkje berre med Arbeidarpartiet og SV, men òg med Kristeleg Folkeparti og Venstre for å sikra ein skule som ikkje minst Jon Lilletun var ein sterk talsperson for som utdanningsminister.

Statsråd Øystein Djupedal [23:46:15]: La meg oppsummere noen av de spørsmålene jeg har fått, og da først spørsmålet om disse 6A-skolene som representanten Dørum nok en gang tar opp. Med forbehold om at jeg nå forstod hvilke fem skoler han her refererte til, så er dette skoler som i dag har godkjenning som 6A-skoler. Det betyr at det blir ingen endring i deres støtte gjennom denne endringen i friskoleloven som vi i dag gjør – heller ikke når det gjelder studiestøtte. Så hvis jeg nå oppfattet riktig hvilke disse fem skolene er, vil ikke de bli berørt av den endringen vi her gjør. Den eneste endringen for fagskolene er at hvis man ønsker å bli friskole i en periode med frys, vil det ha betydning for dette. Derfor må jeg vel si at

mye av denne debatten, som representanten Dørum særlig har tatt opp i dag, er basert åpenbart på rykter og ikke på det faktiske forhold som loven veldig tydelig sier noe om.

La meg også si at jeg synes det har vært en god debatt. Det har vært en god debatt, fordi det har vært en debatt som viser at det er forskjell i noen spørsmål i norsk politikk, og det kan jo noen ganger være bra. Men la meg da også si at jeg – når vi kommer tilbake med en permanent lov – ønsker et samarbeid med sentrumpartiene i norsk politikk. I de lange linjer i norsk utdanningspolitikk har sentrum mot venstre stått sammen. Det kan være en og annen lov nå og da som man har vært uenige om, men i det lange løp har det vært en bred oppslutning – fra Venstre i det forrige århundret og århundret før det, og også fra Kristelig Folkeparti – om den fellesfinansierte offentlige skolen. Det har vært basisen for norsk utdanningspolitikk. Det har vært basisen for hele framveksten av det norske samfunnet, og det er det som flertallet i denne salen egentlig gir uttrykk for.

Så stod vi overfor en meget spesiell situasjon ved at vi fikk en helt ukontrollert vekst av skoler som ikke representerte et tradisjonelt alternativ, men som hadde et helt annet siktemål, nemlig bare å konkurrere med de offentlige skolene innenfor det samme lovverket. Dette var en ny ting. Det betyr at den åpningen for et frislipp som skjedde i forrige periode, var et brudd med de lange linjer i norsk utdanningspolitikk.

Hvis man trekker ut essensen av det som Venstres og Kristelig Folkepartis representanter i denne salen sier, er det at de ønsker seg tilbake dit, men de ønsker også de religiøse og pedagogiske alternativene. Det ønsker vi også. Vi vil komme tilbake til Stortinget med en lov som har disse alternativene, for vi mener de er viktige. Men vi mener ikke at det frislippet vi så i forrige periode, var riktig, og derfor var det nødvendig med den frysloven som i dag er til behandling i Odelstinget.

Når dette har roet seg og vi kan komme i dialog med sentrumpartiene, håper vi at vi skal kunne lage en lov som vil få bred tilslutning i Stortinget. Jeg inviterer gjerne Høyre og Fremskrittspartiet også til å være med, men de har brudd med det som er de lange linjer i norsk utdanningspolitikk. Det har ikke sentrumpartiene i denne debatten, etter mitt skjønn. De representerer de lange linjer, som vi fra Regjeringen gjør. Det betyr at det skulle være grunnlag for en god lov som åpner for de alternativ som Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker, men som har innskrenking i forhold til de skoler som heller ikke disse partiene mener representerer noe fornuftig supplement til den offentlige skolen.

Anniken Huitfeldt (A) [23:49:33]: Den midlertidige loven må bygge på likebehandling. Derfor er det også noen skoler som vi ønsker skal bli etablert, som vil bli fryst ett år. Men la meg minne om hva initiativtakeren til Nyskolen i Bergen, Mosse Jørgensen, sier. Hun sier at idealister har tid til å vente. Og det har mange av disse skolene. Jeg vet at noen fra steinerskoler og Montessori-skoler er mest irritert fordi den forrige regjeringen skapte uklarhet omkring privatskolene, bidro til et massivt fri-

slipp og ikke sa at det var en kvalitativ forskjell på de pedagogiske og religiøse alternativene og de kommersielle aktørene.

Ine Marie Eriksen sier at det ikke er kommersielle aktører på privatskolemarkedet. Vel, man kan jo tro det er bistand det som svenske kjeder driver når de etablerer seg i Norge. Selvsagt er det penger å tjene på privatskoledrift. Erfaringer fra våre nordiske naboland er at flere privatskoler har bidratt til sosial polarisering. Derfor ønsker sosialdemokratene i Sverige en helt annen lov, og de kommer til Norge for å se på hvordan vi har fått til den loven som vi nå skal samarbeide om.

Fremskrittspartiets skolepolitikk har vi nå fått klarhet i under denne diskusjonen. De vil ha sjekkheftevalgfrihet. Denne sjekken kommer til å betale for minimumsskolen – den offentlige skolen. I tillegg sier de ingen ting om at det skal være noe tak i forhold til foreldrebetaling. Det betyr at de rikeste har anledning til å bruke sjekken fra det offentlige til en minimumsfinansiering og så legge penger på toppen for å få et enda bedre tilbud for sine barn. Slik skaper vi et todelt skolesystem. Jeg vet ikke hva Høyre kommer til å gjøre når vi skal behandle en varig privatskolelov, men jeg føler meg ganske sikker på at Venstre og Kristelig Folkeparti ikke finner sammen med Fremskrittspartiet i denne saken, for dette er oppskriften på økt polarisering i det norske samfunn.

Lena Jensen (SV) [23:52:18]: Jeg hadde ikke tenkt å ta ordet så sent på natt, men en rekke av de påstandene som er kommet fra denne talerstolen i dag, kan jeg ikke la gå forbi uten kommentarer.

Fremskrittspartiet klarer å komme med ganske mye feilinformasjon fra denne talerstolen, bl.a. at Lena Jensen i sitt innlegg ikke snakket noe om kvalitet i skolen og viktigheten av å styrke den. Hvis Fremskrittspartiet hadde lyttet, hadde man hørt at det var nettopp dette, denne regjeringens og det rød-grønne stortingsflertallets satsing på den offentlige skolen, jeg snakket om i hele mitt hovedinnlegg.

La meg ta et eksempel fra mitt hjemfylke, Troms. Hadde vi ikke gjort denne frysingen i forbindelse med det vedtaket vi gjør i dag, ville man i Tromsø sentrum fått etablert om lag 1 500 videregående skoleplasser, plasser som skulle etableres som allmennfaglige plasser – og fylket skulle betale for disse plassene. Fylket var imot, men den tidligere regjeringen ønsket å presse fylket til å etablere disse plassene. Fylket skulle altså betale for disse skoleplassene. Resultatet ville ha vært at en rekke av skolene i distriktet ville ha blitt tvunget til å legge ned. Man ville ha endret skolestrukturen og fått en sentralisering som man ikke hadde sett maken til tidligere. Det ville ha ødelagt den distriktpolitikken og den skolepolitikken som flertallet i Troms fylke ønsker å føre.

Det vedtaket som gjøres i dag, er trinn nr. 1 mot en ny privatskolelov. Vedtaket som gjøres i dag, er et viktig og et godt vedtak. Det viser at flertallet på Stortinget nok en gang tar grep om utviklingen i den offentlige skolen, og at vi satser på kvalitet.

Presidenten: Ine Marie Eriksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ine Marie Eriksen (H) [23:54:50]: Det vi diskuterer i dag, er altså omtrent verdens strengeste friskolelov. Vi har ikke Sveriges friskolelov, der skolene får lov til å ta utbytte. Vi har ikke Sveriges friskolepolitikk. På dette området fant vi det altså ikke nødvendig å ta etter sosialdemokratene i Sverige.

Vi lever i et land der vi ikke greier å gi grunnleggende leseopplæring til ca. 15–20 pst. av befolkningen vår. Jeg syns ikke det er noe å skryte av. Men det som derimot er et faktum, er at man i mange andre land, hvor de både har flere friskoler og færre penger enn i Norge, greier å utjevne forskjellene, og man greier å gi grunnleggende leseopplæring til sin befolkning. Jeg syns det er ganske nedlatende å avfeie dette med tom retorikk.

Representanten Anniken Huitfeldt mener at svenske kjeder ikke driver bistand. Det er godt mulig. Men det betyr også at Anniken Huitfeldt legger til grunn at friskolekjeder som John Bauer, Sonans og Akademiet kommer til å begå lovbrudd i Norge. Det fins det altså ikke noe som helst belegg for å hevde. Jeg syns det er (presidenten klubber) ganske spesielt at slike påstander blir gjentatt gang etter gang fra Stortingets talerstol uten at det påtales.

Presidenten: Presidenten minner om tilmålt tid.

Representanten Odd Einar Dørum har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Odd Einar Dørum (V) [23:56:24]: To poeng: Det første poenget er, som representanten Ine Marie Eriksen sa, at den friskoleloven som nå fryses, er utrolig mye mer restriktiv enn den svenske sosialdemokratiske løsslupne loven som den borgelige regjeringen aldri fant grunn til å kopiere.

Så til saken. Når jeg har tatt opp spørsmålet om utdanningsstøtte, er ikke det basert på rykter. Det er heller ikke basert på friskoleloven, men det er basert på lov om utdanningsstøtte. I forbindelse med lov om utdanningsstøtte er det, på grunn av tidligere vedtak i Stortinget, laget en overgangsordning. Det er denne overgangsordningen som må forlenges for at de fem skolene som jeg leste opp i sted, ikke skal komme i klemme. Jeg regner med at statsråden vil se på lov om utdanningsstøtte, vil se på forskrifter som følger av lov om utdanningsstøtte, som er en følge av tidligere stortingsvedtak i forbindelse med den friskoleloven som fryses. Jeg legger til grunn at skulle de skolene som jeg leste opp, komme i klemme, vil de, etter statsrådets redegjørelse, ikke gjøre det. Det er jeg glad for.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anders Anundsen (FrP) [23:57:37]: Representanten Huitfeldt latterliggjør på en måte norsk lov ved å si at svenske skoler ikke driver bistand. Jeg synes det er ukløkt av en representant i den lovgivende forsamling å latterliggjøre norsk lov på den måten som representanten Huitfeldt gjorde.

Jeg må si jeg smilte litt av eksemplet til Lena Jensen. Hun mente det var dramatisk at det skulle bli etablert mange elevplasser i Tromsø – og hun legger automatisk til grunn at de offentlige skolene ville tape i konkurransen mot de private! Mener virkelig Lena Jensen at den norske offentlige skolen er i en så begredelig tilstand at den ikke vil være i stand til å konkurrere med de private? Jeg synes det er en forunderlig retorikk – og dette var under ett minutt!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i friskoleloven og fagskoleloven

I

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (friskolelova) blir det gjort følgende endringer:

§ 1-1 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det skal mellombels ikkje givast godkjenning til nye frittstående skolar eller tilskot til godkjende skolar som ikkje er i drift 13. desember 2005, jf. §§ 1-5, 2-1, 2-2 og 6A-1.

§ 1-5 skal lyde:

Det skal mellombels ikkje givast løyve til avvik frå lova i samband med tidsavgrensa pedagogiske eller organisatoriske forsøk. Berre godkjende skolar som er i drift 13. desember 2005, har rett til tilskot etter lova.

§ 2-1 første til tredje ledd skal lyde:

Det skal mellombels ikkje givast godkjenning til nye frittstående grunnskolar. Berre godkjende skolar som er i drift 13. desember 2005, har rett til tilskot og til å drive verksemd etter lova.

Departementet kan i særlege tilfelle gjere unntak frå første ledd dersom skolen oppfyller krava i lova. Departementet kan godkjenne driftsendringar. Den enkelte skolen må gi opplæring på norsk eller samisk, dette gjeld likevel ikkje internasjonale skolar.

Høvet til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative følgjer for vertskommunen. Vertskommunen skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

§ 2-2 første til tredje ledd skal lyde:

Det skal mellombels ikkje givast godkjenning til nye frittstående vidaregåande skolar. Berre godkjende skolar som er i drift 13. desember 2005, har rett til tilskot og til å drive verksemd etter lova.

Departementet kan i særlege tilfelle gjere unntak frå første ledd dersom skolen oppfyller krava i lova. Departementet kan godkjenne driftsendringar.

Høvet til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative konsekvensar for vertsfylket. Vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

§ 6A-1 første ledd skal lyde:

Det skal mellombels ikkje givast godkjenning til nye vidaregåande skolar i Noreg som har til føremål å gi yrkesretta opplæring som ikkje blir gitt ved offentlege vidaregåande skolar. Berre godkjende skolar som er i drift 13. desember 2005, har rett til tilskot og til å drive verksemd etter lova. Departementet kan i særlege tilfelle gjere unntak frå første og andre punktum dersom skolen oppfyller krava i lova. Departementet kan godkjenne driftsendringar. For skolar som er godkjende etter paragrafen her, gjeld reglane i dette kapitlet.

II

I lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (fagskoleloven) skal § 8 annet ledd lyde:

Skoler som er godkjent etter denne loven innan 16. desember 2005, og som er godkjent etter lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar kap. 6A, har rett til tilskudd etter reglene i friskolelova.

III

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 38 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.06.03)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 40 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.06.49)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 2

Referat

1. (101) Statsministerens kontor melder at
1. lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verk-
semnd (offentleglova) (Besl. O. nr. 48 (2005-2006))
– er sanksjonert under 19. mai 2006
Enst.: Vedlegges protokollen.
 2. (102) Lov om beredskapslagring av petroleumspro-
dukt (Ot.prp. nr. 80 (2005-2006))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
 3. (103) Lov om endringar i lov 20. desember 1996
nr. 106 om tomtefeste mv. (Ot.prp. nr. 78 (2005-
2006))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
 4. (104) Lov om endring i lov 1. april 2005 nr. 15 om
universiteter og høyskoler (Ot.prp. nr. 79 (2005-
2006))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forsknings-
komiteen.
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens
§ 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 00.08.
